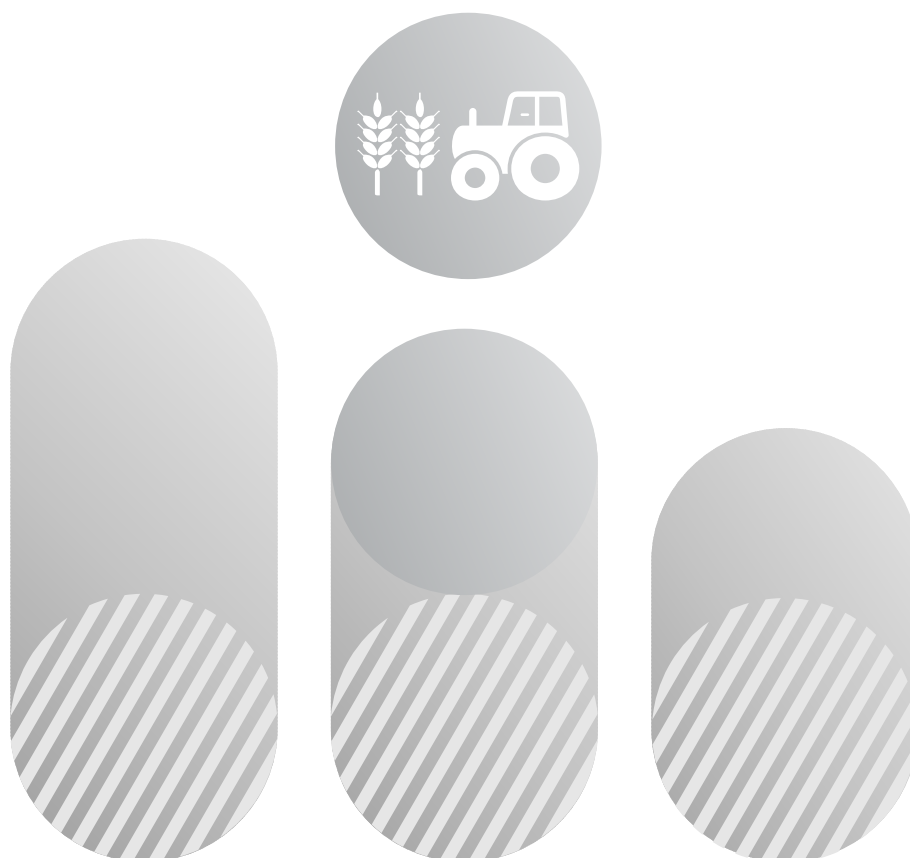

Rolnictwo w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2016–2017

Olsztyn 2018

Agriculture in warmińsko-mazurskie voivodship in years 2016–2017

Rolnictwo w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2016–2017

Agriculture in warmińsko-mazurskie voivodship in years 2016–2017

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Olsztynie, Warmińsko-Mazurski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Olsztyn, Warmińsko-Mazurski Centre for Regional Surveys

Autor

Author

Beata Olszewska

Kierujący

Supervisor

Elżbieta Lorek

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Joanna Abramowicz, Bożena Jarząbek, Aleksandra Kłosińska, Ludwika Koniarz

ISBN 978-83-63285-56-2

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

olsztyn.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Urząd Statystyczny
w Olsztynie

10-555 OLSZTYN, UL. TADEUSZA KOŚCIUSZKI 78/82

Przedmowa

Przekazuję Państwu publikację „Rolnictwo w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2016–2017”. Celem opracowania jest dostarczenie informacji dotyczących użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych, produkcji rolniczej, skupu, cen na rynku rolnym i czynników wpływających na wielkość produkcji.

Ważniejsze cechy charakteryzujące rolnictwo województwa porównano do wskaźników ogólnokrajowych. Wybrane dane przedstawiono za lata wcześniejsze.

Publikacja składa się z wyników badań, części tabelarycznej oraz uwag metodologicznych. Publikację wzbogacono o wykresy i mapy, które ilustrując najważniejsze zjawiska i procesy zachodzące w rolnictwie umożliwiają dokonywanie porównań międzywojewódzkich. Opracowanie dostępne jest na stronie internetowej Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

Mam nadzieję, iż niniejsza publikacja będzie przydatnym źródłem wiedzy o rolnictwie w województwie warmińsko-mazurskim. Jednocześnie zwracam się z uprzejmą prośbą o przekazywanie uwag i wniosków, które będą pomocne w kształtowaniu kolejnych edycji opracowania.

Dyrektor

Urzędu Statystycznego w Olsztynie

Marek Morze

Olsztyn, lipiec 2018 r.

Preface

I present the publication “Agriculture in warmińsko-mazurskie voivodship in years 2016–2017”. The aim of the study is to provide information about land use in agriculture farms, agricultural output, procurement, prices on agricultural market and factors affecting the output size.

The more important features describing the voivodship agriculture were compared to the country indicators. Selected data were presented for previous years.

The elaboration consists of survey results, the tabular part and also methodological notes. The publication was enriched with charts and maps that illustrating the most important phenomena and processes in the agriculture enable comparisons between voivodships. The study is available on the website of the Statistical Office in Olsztyn.

I hope this publication will be a useful source of knowledge about the agriculture in warmińsko-mazurskie voivodship. At the same time I kindly ask for any comments and conclusions that will help in creating next editions of this study.

Director
of the Statistical Office in Olsztyn

Marek Morze

Olsztyn, July 2018

Spis treści

Contents

	Str. <i>Page</i>
Przedmowa <i>Preface</i>	3
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty <i>Symbols. Major abbreviations</i>	9
Synteza <i>Executive summary</i>	10
Analiza <i>Analysis</i>	12
Użytkowanie gruntów <i>Land use</i>	12
Produkcja roślinna <i>Crop production</i>	13
Produkcja zwierzęca <i>Animal production</i>	21
Skup produktów rolnych <i>Procurement of agricultural products</i>	26
Ceny produktów rolnych <i>Prices of agricultural products</i>	27
Produkcja rolnicza <i>Agricultural output</i>	30
Uwagi metodologiczne <i>Methodological notes</i>	33

	Nr <i>No.</i>	Str. <i>Page</i>
Spis wykresów <i>List of charts</i>		
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2017 r. <i>Land use in agricultural holdings in 2017</i>	1	12
Powierzchnia zasiewów i zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2017 r. <i>Sown area and production of basic cereals with cereal mixed in 2017</i>	2	17
Plony ziemniaków w latach 2010–2017 <i>Yields of potatoes in 2010–2017</i>	3	18
Plony buraków cukrowych w latach 2010–2017 <i>Yields of sugar beets in 2010–2017</i>	4	19
Plony rzepaku i rzepiku w latach 2010–2017 <i>Yields of rape and turnip rape in 2010–2017</i>	5	20

	Nr No.	Str. Page
Struktura pogłowia bydła w 2017 r. <i>Structure of cattle stocks in 2017</i>	6	22
Struktura pogłowia trzody chlewnej w 2017 r. <i>Structure of pig stocks in 2017</i>	7	24
Zmiany wielkości skupu ważniejszych produktów rolnych w 2017 r. <i>Changes of procurement value of major agricultural products in 2017</i>	8	27
Zmiany cen skupu ważniejszych produktów rolnych w 2017 r. <i>Changes of procurement prices of major agricultural products in 2017</i>	9	28
Zmiany cen targowiskowych ważniejszych produktów rolnych w 2017 r. <i>Changes of marketplace prices of major agricultural products in 2017</i>	10	29
Dynamika produkcji rolniczej w 2016 r. <i>Indices of agricultural output in 2016</i>	11	31
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2016 r. <i>Structure of agricultural market output in 2016</i>	12	32
Spis map <i>List of maps</i>		
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych w przeliczeniu na czysty składnik w 2016/17 <i>Consumption of mineral or chemical fertilizers in terms of pure ingredient in 2016/17</i>	1	15
Udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych ogółem w 2017 r. <i>Share of sown area in the total agricultural land in 2017</i>	2	16
Plony zbóż podstawowych z mieszankami w 2017 r. <i>Yields of basic cereals with cereal mixed in 2017</i>	3	17
Plony ziemniaków w 2017 r. <i>Yields of potatoes in 2017</i>	4	18
Plony buraków cukrowych w 2017 r. <i>Yields of sugar beets in 2017</i>	5	19
Plony rzepaku i rzepiku w 2017 r. <i>Yields of rape and turnip rape in 2017</i>	6	20
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2017 r. <i>Cattle per 100 ha of agricultural land in 2017</i>	7	23
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w 2017 r. <i>Pigs per 100 ha of agricultural land in 2017</i>	8	24

Tablice Excel*Excel tables*

Ważniejsze dane o rolnictwie w województwie	1
<i>Major data on agriculture in the voivodship</i>	
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych	2
<i>Land use in agricultural holdings</i>	
Powierzchnia zasiewów	3
<i>Sown area</i>	
Plony głównych ziemiopłodów	4
<i>Yields of main crops</i>	
Zbiory głównych ziemiopłodów	5
<i>Production of main crops</i>	
Produkcja siana z łąk trwałych według pokosów	6
<i>Permanent meadow hay output by crops</i>	
Powierzchnia, plony i zbiory warzyw gruntowych	7
<i>Area, yields and production of ground vegetables</i>	
Powierzchnia, plony i zbiory owoców z drzew	8
<i>Area, yields and production of fruit trees</i>	
Powierzchnia, plony i zbiory z krzewów owocowych i plantacji jagodowych	9
<i>Area, yields and production of berry fruits</i>	
Pogłowie bydła i owiec	10
<i>Cattle and sheep stocks</i>	
Pogłowie trzody chlewnej	11
<i>Pig stocks</i>	
Pogłowie drobiu	12
<i>Poultry stocks</i>	
Produkcja żywca rzeźnego	13
<i>Production of animals for slaughter</i>	
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów	14
<i>Production of meat, fats and pluck</i>	
Produkcja mleka krowiego, jaj kurzych i wełny owczej niepranej	15
<i>Production of cows' milk, hen eggs and sheep's greasy wool</i>	
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące)	16
<i>Value of agricultural products procurement (current prices)</i>	
Skup ważniejszych produktów rolnych	17
<i>Procurement of major agricultural products</i>	
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych	18
<i>Average procurement prices of major agricultural products</i>	

	Tabl. Table
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach według miesięcy	19
<i>Average marketplace prices received by farmers by months</i>	
Relacje cen wybranych produktów rolnych według miesięcy	20
<i>Price relations of selected agricultural products by months</i>	
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny state)	21
<i>Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices)</i>	
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny state)	22
<i>Structure of gross and market agricultural output (constant prices)</i>	
Temperatura powietrza i opady atmosferyczne	23
<i>Air temperatures and atmospheric precipitation</i>	
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik	24
<i>Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient</i>	
Melioracje użytków rolnych	25
<i>Drainage of agricultural land</i>	
Przeciętne ceny gruntów ornych i łąk w obrocie prywatnym	26
<i>Average prices of arable land and meadows in private turnover</i>	
Udział gospodarstw indywidualnych w rolnictwie ogółem	27
<i>Share of private farms in total agriculture</i>	
Warmińsko-mazurskie na tle kraju w 2016 r.	28
<i>Warmińsko-mazurskie against the background of the country in 2016</i>	
Warmińsko-mazurskie na tle kraju w 2017 r.	29
<i>Warmińsko-mazurskie against the background of the country in 2017</i>	

W wersji angielskiej: przedmowa, spis treści, synteza, tablice, wykresy, mapy, uwagi metodologiczne.

English version: preface, contents, executive summary, tables, charts, maps, methodological notes.

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło <i>magnitude zero</i>
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit</i>
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit</i>
Kropka (.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych <i>data not available or not reliable</i>
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe <i>not applicable</i>
“W tym”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy <i>term indicates that not all elements of sum are given</i>

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

tys.	tysiąc <i>thousand</i>	t	tona <i>tonne</i>
mln	milion <i>million</i>	ha	hektar <i>hectare</i>
zł	złoty <i>zloty</i>	l	litr <i>litre</i>
szt.	sztuka <i>piece, unit</i>	hl	hektolitr <i>hectolitre</i>
kg	kilogram <i>kilogram</i>	°C	stopień Celsjusza <i>centigrade</i>
dt	decytona <i>deciton</i>		

Synteza

Powierzchnia gruntów w gospodarstwach rolnych według siedziby użytkownika gospodarstwa w czerwcu 2017 r. wyniosła 1 053,0 tys. ha, w tym 87,5% znajdowało się w gospodarstwach indywidualnych. Powierzchnia gospodarstw rolnych zmniejszyła się w ujęciu rocznym. Użytki rolne stanowiły 89,6% gruntów ogółem.

Powierzchnia zasiewów wyniosła 581,6 tys. ha (mniej niż rok wcześniej). Stanowiło to 5,4% powierzchni zasianej w kraju. Pod zasiewy zbóż ogółem przeznaczono 368,9 tys. ha (mniej niż w 2016 r.). Zbiory wyniosły 1 455,1 tys. t i były niższe od osiągniętych rok wcześniej. Stanowiły one 4,6% produkcji krajowej.

Ziemniaki zasadzono na powierzchni 7,5 tys. ha łącznie z ogrodami przydomowymi. Powierzchnia ta zmniejszyła się w stosunku do 2016 r. Zbiory ziemniaków wyniosły 186,6 tys. t, co stanowiło 2,0% produkcji ogólnokrajowej.

Areał uprawy buraków cukrowych zwiększył się w ciągu roku i wyniósł 3,1 tys. ha. Zebrano 174,7 tys. t buraków cukrowych, co stanowiło 1,1% zbiorów krajowych.

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku wzrosła w ciągu roku i wyniosła 67,8 tys. ha. Zebrano 191,0 tys. t, tj. więcej niż rok wcześniej. Udział województwa w zbiorach krajowych wyniósł 7,1%.

Produkcja ogrodnicza charakteryzowała się zmniejszeniem powierzchni i zbiorów w porównaniu do 2016 r.

W czerwcu 2017 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się liczba zwierząt gospodarskich.

Pogłowie bydła wyniosło 464,7 tys. sztuk, w tym 44,0% to krowy. W stadzie krów przeważały krowy mleczne. W gospodarstwach województwa warmińsko-mazurskiego utrzymywano 7,6% krajowego pogłowia bydła.

Pogłowie trzody chlewnej wyniosło 488,0 tys. sztuk, w tym stado loch na chów 9,1%. W województwie utrzymywano 4,3% krajowego pogłowia świń.

Stado owiec osiągnęło poziom 13,4 tys. sztuk, w tym 66,5% stanowiły maciorki. W gospodarstwach województwa warmińsko-mazurskiego utrzymywano 5,1% krajowego pogłowia owiec.

Pogłowie drobiu wyniosło 8,6 mln sztuk, w tym nieco ponad połowę stanowił drób kurzy. Województwo charakteryzowało się największym pogłowiem indyków w kraju: około 1/3 utrzymywane było w warmińsko-mazurskim.

Produkcja żywca rzeźnego (wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego i króliczego) w wadze żywej w 2016 r. wyniosła 416,7 tys. t. Była ona większa od uzyskanej przed rokiem.

W 2016 r. wyprodukowano 1 016,5 mln l mleka krowiego. Stanowiło to 7,9% produkcji krajowej. Poziom produkcji ogółem był wyższy niż w 2015 r. Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy wyniósł 5 444 l.

Od producentów z województwa warmińsko-mazurskiego skupiono w 2017 r. produkty rolne o łącznej wartości 4 298,9 mln zł. Udział wartości skupu z województwa w skupie krajowym wyniósł 6,6%. Wartość skupu była większa niż w roku poprzednim.

W skupie w 2017 r. w odniesieniu do 2016 r. wzrosły ceny ziarna zbóż ogółem, ziemniaków, żywca rzeźnego wołowego (bez cieląt) i wieprzowego oraz mleka, natomiast spadły ceny żywca rzeźnego drobiowego. W porównaniu do średnich cen skupu uzyskiwanych w Polsce producenci z województwa uzyskali wyższe ceny za zboża, ziemniaki, żywiec rzeźny wieprzowy i drobiowy oraz mleko, natomiast niższe za żywiec rzeźny wołowy.

W 2017 r. w porównaniu do 2016 r. w województwie wzrosły ceny targowiskowe prosięcia na chów, natomiast spadły pszenicy, jęczmienia, owsa i ziemniaków jadalnych. W porównaniu do średnich cen targowiskowych uzyskiwanych w kraju producenci z województwa warmińsko-mazurskiego uzyskali wyższe ceny za pszenicę, jęczmień i ziemniaki jadalne późne, a niższe za prosię na chów.

W 2016 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost globalnej produkcji rolniczej w cenach stałych 2015 r., o czym zadecydowała wyższa niż rok wcześniej produkcja zwierzęca, jak i roślinna. W analizowanym roku udział województwa w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 5,1%.

Executive summary

The land area in agricultural holdings according to the residence of agricultural farm user in June 2017 amounted to 1 053,0 thous. ha, of which 87,5% was on private farms. The area of the agricultural holdings has decreased on an annual basis. Agricultural land accounted for 89,6% of total land.

The sown area amounted to 581,6 thous. ha (less than a year before). This amounted to 5,4% of the area sown in the country. For sowing of total cereals was allocated 368,9 thous. ha (less than in 2016). Crop production amounted to 1 455,1 thous. t and was lower than those achieved a year before. This represented 4,6% of domestic production.

Potatoes were planted on area of 7,5 thous. ha including kitchen gardens. As compared to 2016, this area decreased. Potatoes production amounted to 186,6 thous. t, which accounted for 2,0% of national production.

Crop area of sugar beets increased during the year and amounted to 3,1 thous. ha. 174,7 thous. t of sugar beet were collected, which accounted for 1,1% of national harvest.

Crop area of rape and turnip rape increased during the year and amounted to 67,8 thous. ha. 191,0 thous. t were collected, i.e. more than a year before. Share of voivodship in the domestic production was 7,1%.

Horticultural production was characterised by a decrease in the area and harvest in comparison to 2016.

In June 2017, the number of livestock increased compared to the previous year.

Cattle stocks amounted to 464,7 thous. heads, of which 44,0% are cows. In the cow herd, dairy cows prevailed. 7,6% of the domestic cattle stock was maintained on the agricultural holdings of the warmińsko-mazurskie voivodship.

Pig stocks amounted to 488,0 thous. heads, including 9,1% of breeding sows. 4,3% of the domestic pig stocks were maintained in the voivodship.

The sheep herd reached the level of 13,4 thous. heads, 66,5% of them were ewes. 5,1% of the domestic sheep stock was maintained on the agricultural holdings of the warmińsko-mazurskie voivodship.

Poultry stocks amounted to 8,6 mln heads, of which a little more than half was chicken poultry. The voivodship was characterised by the largest stock of turkeys in the country: about 1/3 were kept in warmińsko-mazurskie voivodship.

In 2016 production of animals for slaughter (beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat and rabbit) in live weight amounted to 416,7 thous. t. It was bigger than the year before.

In 2016, 1 016,5 mln l of cow's milk was produced. This amounted to 7,9% of domestic production. Total output level was higher than in 2015. Average annual quantity of milk per cow was 5 444 l.

In 2017 agricultural products with a total value of 4,298,9 mln zł were purchased from producers from warmińsko-mazurskie voivodship. Share of procurement value from the voivodship in the domestic procurement amounted to 6,6%. Procurement value was higher than in the previous year.

In 2017, in relation to 2016, the procurement prices of cereal grains in total, potatoes, cattle for slaughter (excluding calves) and pigs for slaughter and milk increased, while prices of poultry for slaughter decreased. As compared to the average procurement prices in Poland, producers from warmińsko-mazurskie voivodship obtained higher prices for cereals, potatoes, pigs for slaughter and poultry for slaughter and milk, while lower prices for cattle for slaughter.

In 2017, as compared to 2016, the marketplace prices of piglets increased in the voivodship, while the marketplace prices of wheat, barley, oats and edible potatoes decreased. As compared to the average marketplace prices in Poland, producers from warmińsko-mazurskie voivodship obtained higher prices for wheat, barley and late edible potatoes, and lower prices for piglets.

In 2016, as compared to the previous year, there was an increase in gross agricultural output in constant prices from 2015, which was determined by animal and crop output higher than a year before. In the analyzed year, share of voivodship in national gross agricultural output amounted to 5,1%.

Analiza

Użytkowanie gruntów

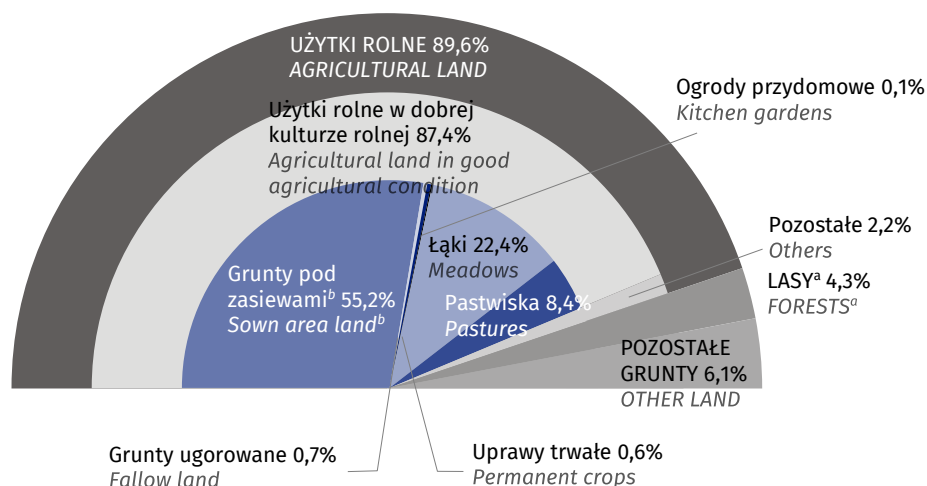
Powierzchnia geodezyjna województwa warmińsko-mazurskiego według stanu w dniu 01.01.2017 r. wynosiła 2 417,3 tys. ha, z tego użytki rolne stanowiły 54,4%, nieużytki 3,0%, grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione 32,7%, grunty pod wodami 5,7%, grunty zabudowane i zurbanizowane 3,9%, użytki ekologiczne 0,1% i tereny różne 0,2%.

Powierzchnia gruntów w gospodarstwach rolnych według siedziby użytkownika gospodarstwa w czerwcu 2017 r. wyniosła 1 053,0 tys. ha, w tym 87,5% znajdowało się w gospodarstwach indywidualnych. Powierzchnia gospodarstw rolnych zmniejszyła się o 77,3 tys. ha (o 6,8%) w ujęciu rocznym. Użytki rolne stanowiły 89,6%, lasy i grunty leśne 4,3%, a pozostałe grunty 6,1%. Gospodarstwa indywidualne użytkowały 921,7 tys. ha gruntów, z tego 90,8% zajmowały użytki rolne, 4,3% lasy, a 4,9% pozostałe grunty.

Wykres 1. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2017 r.

Stan w czerwcu; według siedziby użytkownika

Chart 1. Land use in agricultural holdings in 2017
As of June; according to the holder residence

a łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną. b Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone).

a Including land connected with silviculture. b Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers).

Powierzchnia użytków rolnych gospodarstw rolnych wyniosła 943,2 tys. ha, w tym 97,6% stanowiły użytki rolne w dobrej kulturze. W porównaniu do 2016 r. powierzchnia użytków rolnych zmniejszyła się o 79,8 tys. ha (o 7,8%). Grunty pod zasiewami zajmowały 581,6 tys. ha, grunty ugorowane 7,5 tys. ha, uprawy trwałe 6,2 tys. ha (w tym 88,1% to sady), ogrody przydomowe 0,7 tys. ha, a trwałe użytki zielone 324,5 tys. ha (w tym 72,8% to łąki trwałe). Pozostałe użytki rolne stanowiły 22,7 tys. ha.

Dominujące w rolnictwie gospodarstwa indywidualne użytkowały 837,1 tys. ha użytków rolnych, tj. 88,8% użytków rolnych w rolnictwie ogółem (w kraju 91,9%).

Udział użytków rolnych województwa warmińsko-mazurskiego w kraju wyniósł 6,5%, co przyniosło 7 lokatę w Polsce. Najwyższym wskaźnikiem charakteryzowało się województwo mazowieckie (13,3%), a najniższym śląskie (2,5%).

W 2017 r. w porównaniu do poprzedniego roku zanotowano wzrost średnich cen sprzedaży gruntów ornych w obrocie prywatnym. Średnia cena kupna-sprzedaży 1 ha gruntów ornych w województwie wyniosła 41 444 zł i była wyższa o 5,1% w porównaniu do roku poprzedniego. Przeciętna cena gruntów ornych w kraju wynosiła 41 288 zł za hektar. Cena w warmińsko-mazurskim była wyższa w porównaniu do ceny krajowej o 0,4%. Średnia cena kupna-sprzedaży łąk w województwie wynosiła 21 326 zł za ha i była niższa w porównaniu do 2016 r. o 16,8% oraz niższa od średniej w kraju o 17,0% (wynoszącej 25 681 zł za ha).

Ceny dzierżawy gruntów ornych w obrocie prywatnym w 2017 r. uległy podwyższeniu o 9,6% w porównaniu do 2016 r. Za 1 ha płacono 1 004 zł, tj. o 0,4% więcej niż średnio w kraju. Natomiast ceny dzierżawy łąk (384 zł za ha) spadły o 38,0% w stosunku do poprzedniego roku i były o 35,5% niższe od średnich krajowych.

Produkcja roślinna

Warunki agrometeorologiczne

Niekorzystne warunki atmosferyczne w okresie zniw w 2016 r. utrudniały ich dokończenie i opóźniały rozpoczęcie prac polowych związanych z przygotowaniem stanowisk pod zasiewy ozimin pod zbiory w 2017 r. Do siewów zbóż ozimych rolnicy przystąpili intensywnie w pierwszej dekadzie września i trwały one do końca pierwszej dekady października. Wyjątkowo ciepła i słoneczna pogoda we wrześniu niekorzystnie wpływała na stan uwilgotnienia gleby. Uprawy zasiane zgodnie z terminami agrotechnicznymi trafiły więc na bardzo niesprzyjające warunki w okresie kielkowania i wschodziły nierównomiernie.

Poprawa warunków wilgotnościowych nastąpiła na początku października 2016 r. Deszcze o różnym nasileniu utrzymywały się przez cały miesiąc. Lokalnie opady były tak intensywne, że nie następowało przesiąkanie wody opadowej do głębszych warstw gleby. Ze względu na znaczne uwilgotnienie gleby, wjazd maszyn na pola był utrudniony lub nawet niemożliwy.

Temperatura powietrza w listopadzie podtrzymywała wegetację, a dobowe wahania temperatury powietrza sprzyjały hartowaniu się roślin. W ciągu miesiąca wystąpiły tylko pojedyncze dni z niewielkimi przymrozkami, a w drugiej i trzeciej dekadzie miesiąca krótkotrwałymi opadami śniegu. Nadmierne uwilgotnienie gleby spowodowane utrzymującymi się od października opadami deszczu utrudniało wykonywanie orok zimowych na glebach zwięzłych i gliniastych. Ponadto powodowało powstawanie zastoisk wodnych, a lokalnie nawet wymakanie zasiewów. Stan upraw ozimych przed wejściem w okres zimowego spoczynku określano na zbliżony do 2015 roku.

Przebieg pogody w miesiącach zimowych nie stwarzał większego zagrożenia dla zimujących roślin. Notowane głównie w pierwszej połowie stycznia spadki temperatury powietrza przy powierzchni gruntu do -15°C występowały przy pokrywie śnieżnej i nie zagrażały ozimom. W drugiej połowie lutego pod wpływem wzrastającej temperatury powietrza następowało stopniowe zanikanie pokrywy śnieżnej i rozmarzanie wierzchniej warstwy gruntu. Topniejący śnieg w połączeniu z opadami deszczu tworzył lokalnie dość duże rozlewiska. Zastoiska wody utrzymywały się szczególnie na cięższych glebach i w znacznych obniżeniach terenu, powodując dalsze wymakanie roślin. Wypadnięcia roślin obserwowano głównie na plantacjach, gdzie już jesienią wschody były nierównomierne.

Z przeprowadzonych przez rzeczoznawców wojewódzkich w lutym 2017 r. badań monolitowych oraz wstępnych lustracji polowych wynikało, że uprawy ozime przezimowały zdecydowanie lepiej niż rok wcześniej.

Pogoda w marcu 2017 r. nie sprzyjała obsychaniu pól i ogrzewaniu gleby, a także wegetacji ozimin i trwałych użytków zielonych. Początek marca był chłodny, z opadami deszczu i przymrozkami. Druga połowa, chociaż bez przymrozków, była wietrzna i z przelotnymi opadami deszczu. Poprawa warunków termicznych nastąpiła dopiero

w trzeciej dekadzie miesiąca. Ze względu na utrzymujące się znaczne uwilgotnienie gleby pierwsze wiosenne prace polowe rozpoczęto na przełomie drugiej i trzeciej dekady marca.

Warunki pogodowe w kwietniu nie sprzyjały wegetacji roślin. Początek miesiąca był wyjątkowo ciepły z temperaturami do ok. 20°C. W tym czasie na znacznym obszarze województwa intensywnie prowadzono siewy zbóż jarych. Pogorszenie pogody nastąpiło od początku drugiej dekady kwietnia. Przez całą drugą dekadę kwietnia było wietrznie i deszczowo, a lokalnie wystąpiły opady śniegu i gradu. Wegetacji nie sprzyjały też dobowe wahania temperatury i nocne przymrozki. Taka aura utrzymywała się do końca kwietnia. Wegetacja roślin na koniec kwietnia była opóźniona. Większość plantacji rzepaku ozimego znajdowała się w fazie rozwoju pąków kwiatowych. Ze względu na opóźnione terminy siewu i niesprzyjające warunki pogodowe (zimno) zboża jare znajdowały się w fazie rozwoju liści, a część roślin dopiero wschodziła.

Przebieg pogody w maju był zróżnicowany. Początek maja był w miarę ciepły, ale wietrzny i pochmurny z przelotnymi opadami deszczu. Pod koniec pierwszej dekady miesiąca wystąpiły przymrozki, które objęły całe województwo. Wyraźne ocieplenie nastąpiło dopiero w drugiej dekadzie maja, przyspieszając tempo wzrostu i rozwoju roślin.

Według oceny rzeczoznawców przeprowadzonej w pierwszej dekadzie maja 2017 r. straty zimowe i wiosenne w powierzchni zasiewów zbóż ozimych oraz rzepaku i rzepiku ozimego były niewielkie. Straty w zasiewach ozimin były najczęściej związane z wymoknięciami oraz wypadnięciami roślin na plantacjach słabo wyrosniętych przed nadejściem zimy (opóźnione siewy) oraz stratami spowodowanymi przez zwierzynę leśną. W przypadku rzepaku obserwowano straty spowodowane przez kiłę kapusty, której sprzyjała ciepła i deszczowa pogoda w okresie jesieni. Roślinom mniej porażonym w przetrwaniu sprzyjał obfitujący w opady kwiecień, ale były one mniejsze i wcześniej rozpoczęły kwitnienie.

Warunki pogodowe w czerwcu były zróżnicowane. Pierwsza dekada była wyjątkowo sucha, lokalnie z przelotnymi opadami deszczu i z dobowymi spadkami temperatury w nocy do ok. 2–5°C. W niektórych rejonach województwa w nocy na początku czerwca wystąpiły przymrozki, które spowodowały uszkodzenia liści ziemniaków. Wyraźna poprawa warunków wilgotnościowych z ociepleniem wystąpiła w drugiej dekadzie miesiąca. Koniec czerwca był wietrzny, chłodny i deszczowy. Rozwój wegetacyjny roślin w końcu miesiąca był opóźniony w porównaniu do roku ubiegłego. Zboża ozime zakończyły kwitnienie i zaczęły wchodzić w fazę dojrzałości wodnej. Również stan plantacji zbóż jarych był zdecydowanie gorszy w porównaniu do roku ubiegłego. Były one bardzo zróżnicowane w zależności od stanowiska, terminu siewu, nawożenia i ochrony chemicznej oraz warunków wilgotnościowych i w większości znajdowały się w fazie kłoszenia. W niektórych rejonach województwa, gdzie opady były niewystarczające zboża jare nie wykształciły w ogóle kłosów. Również rozwój wegetacyjny rzepaków był opóźniony w porównaniu do roku ubiegłego. Rzepaki ozime wchodziły w początkową fazę dojrzewania, a rzepaki jare były w trakcie kwitnienia.

Warunki pogodowe w lipcu nie sprzyjały dojrzewaniu ziarna. Przez większość dni występowały opady deszczu, często o charakterze burzowym, lokalnie powodując wylegnięcia łąnów i utrudniając dojrzewanie ziarna. Okresy słonecznej, bezdeszczowej pogody były krótkotrwałe. Zbiory zbóż rozpoczęto w trzeciej dekadzie lipca.

Na początku sierpnia 2017 r. do zbioru pozostawało jeszcze około 45% rzepaku i 97% zbóż. Powszechnie zbiory przeprowadzono w pierwszej i drugiej dekadzie sierpnia, a lokalnie jeszcze na początku września. Żniwa odbywały się w niekorzystnych warunkach atmosferycznych. Pierwsza połowa sierpnia była bardzo ciepła, jednak z częstymi obfitymi opadami deszczu i burzami uniemożliwiającymi sprawne przeprowadzanie sprzętu roślin z pól. Ochłodzenie nastąpiło w drugiej połowie miesiąca, wystąpiły także większe wahania temperatury pomiędzy dniem a nocą, ale opady deszczu były przelotne i mniej obfite.

Nadmierne sierpniowe opady deszczu nie tylko wydłużały żniwa, ale prowadziły też do zwiększenia wilgotności, a nawet porastania nasion rzepaku w łuszczynach oraz ziarna w kłosach. Ziarno ze zbiorów w 2017 r. miało na ogół gorsze parametry biochemiczne. Pod koniec sierpnia rozpoczęto prace polowe związane z przygotowaniem stanowisk pod siewy zbóż ozimych.

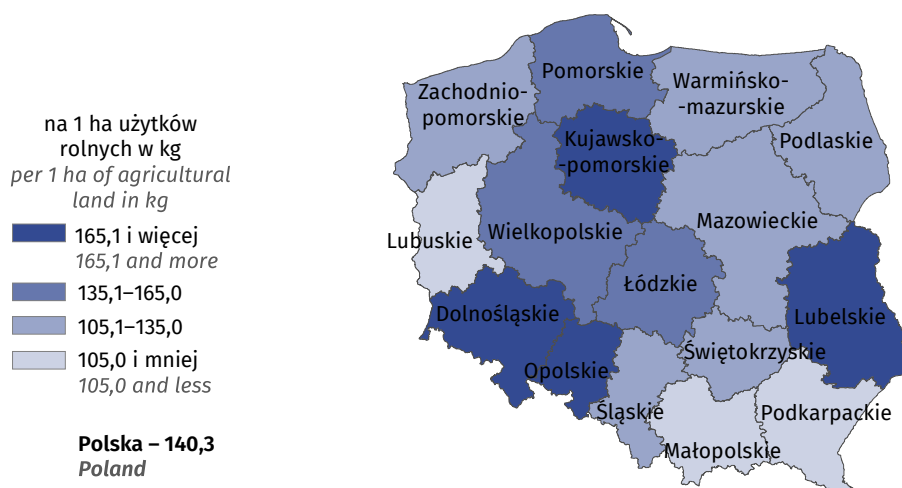
Opady deszczu występujące jesienią potęgowały nadmiar wilgoci w glebie, utrudniając wykonywanie jesiennych prac polowych oraz zbiory roślin okopowych i pastewnych.

Nawożenie

Na produkcję roślinną ma także wpływ nawożenie. Zużycie nawozów mineralnych i chemicznych (NPK) pod zbiory 2017 r. wyniosło ogółem 109,9 tys. t, co stanowiło 5,4% zużycia krajowego. Było ono wyższe o 2,4% niż w roku gospodarczym 2015/2016. W gospodarstwach indywidualnych zastosowano 85,5% nawozów ogółem. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych zużyto ogółem 116,5 kg NPK (w kraju – 140,3 kg NPK), z tego nawozów azotowych – 73,9 kg, fosforowych – 16,5 kg i potasowych – 26,0 kg. Więcej niż w poprzednim roku gospodarczym zastosowano na 1 ha użytków rolnych nawozów azotowych (o 12,8%), fosforowych (o 7,8%) i potasowych (o 7,9%). Najwyższe nawożenie mineralne odnotowano w kujawsko-pomorskim – 201,4 kg NPK na ha, a najniższe w podkarpackim – 83,3 kg. Warmińsko-mazurskie zajęło 11 lokatę w kraju.

Mapa 1. Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych w przeliczeniu na czysty składnik w 2016/17

Map 1. Consumption of mineral or chemical fertilizers in terms of pure ingredient in 2016/17

W roku gospodarczym 2016/17 zużyto 46,1 tys. ton nawozów wapniowych, w tym 78,5% w gospodarstwach indywidualnych. Poziom nawożenia wapniowego zmniejszył się w ciągu roku o 0,9%. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych zużyto 48,9 kg, tj. o 7,5% więcej niż pod zbiory w 2016 r. Ten wynik uplasował warmińsko-mazurskie na 6 miejscu w kraju. Najwyższy poziom nawożenia zastosowano w województwie kujawsko-pomorskim (126,9 kg), a najniższy w małopolskim (23,1 kg).

Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory głównych ziemiopłodów rolnych

Powierzchnia zasiewów w 2017 r. wyniosła 581,6 tys. ha (o 13,0% mniej niż rok wcześniej). Stanowiło to 5,4% powierzchni zasianej w kraju. Gospodarstwa indywidualne posiadały 88,1% powierzchni zasiewów. Udział powierzchni zasiewów w użytkach rolnych wyniósł 61,7%, przy średniej krajowej 73,6%.

Mapa 2. Udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych ogółem w 2017 r.

Stan w czerwcu; według siedziby użytkownika

Map 2. Share of sown area in the total agricultural land in 2017
As of June; according to the holder residence

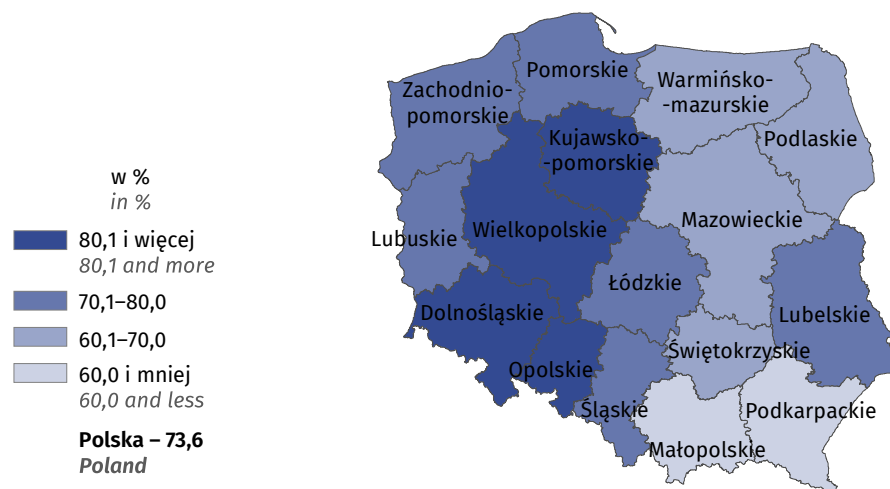
Tablica 1. Powierzchnia, plony i zbiory głównych ziemiopłodów rolnych w 2017 r.

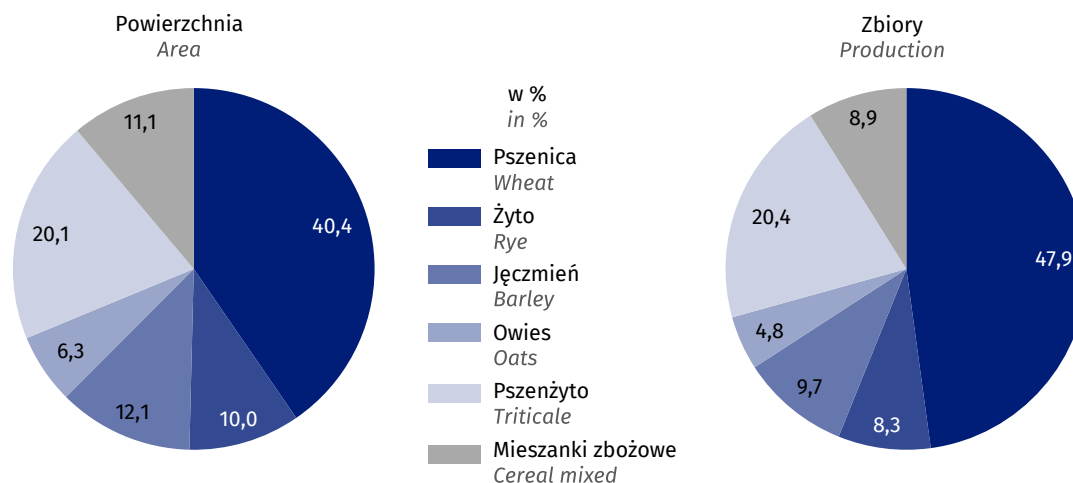
Table 1. Area, yields and production of agricultural main crops in 2017

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia Area		Plony Yields		Zbiory Production	
	w ha in ha	Polska=100 Poland=100	z 1 ha w dt per 1 ha in dt	Polska=100 Poland=100	w dt in dt	Polska=100 Poland=100
Zboża ogółem Total cereals	368 877	4,9	39,4	93,8	14 550 509	4,6
w tym zboża podstawowe z mieszankami of which basic cereals with mixed	354 493	5,1	39,3	98,3	13 917 571	5,0
Ziemniaki ^a Potatoes ^a	7 545	2,3	247	88,5	1 866 456	2,0
Buraki cukrowe Sugar beets	3 101	1,3	563	82,9	1 747 460	1,1
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	67 751	7,4	28,2	95,6	1 910 293	7,1

a łącznie z ogrodami przydomowymi.
a Including kitchen gardens.

Pod zasiewy zbóż ogółem przeznaczono 368,9 tys. ha (o 9,6% mniej niż w 2016 r.), w tym 89,7% w gospodarstwach indywidualnych. Udział województwa w powierzchni krajowej wyniósł 4,9%. Plony zbóż ogółem osiągnęły poziom 39,4 dt z ha i były wyższe o 5,6% od uzyskanych w 2016 r., natomiast niższe o 6,2% od średnich plonów w kraju. Zbiory wyniosły 1 455,1 tys. ton i były niższe od osiągniętych rok wcześniej o 4,3%. Stanowiły one 4,6% produkcji krajowej.

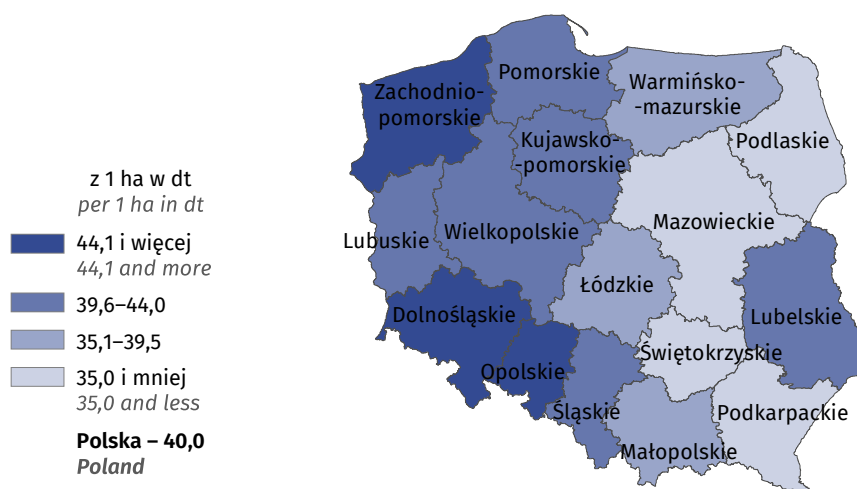
Wykres 2. Powierzchnia zasiewów i zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2017 r.
 Chart 2. Sown area and production of basic cereals with cereal mixed in 2017

Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi były uprawiane na 354,5 tys. ha (na powierzchni o 8,6% mniejszej niż w 2016 r.). W strukturze zasiewów stanowiły 61,0% (w kraju 64,5%). Gospodarstwa indywidualne uprawiały 89,9% powierzchni. Plony z 1 ha wyniosły 39,3 dt, co uplasowało województwo na 10 miejscu w Polsce i były niższe od średnich plonów krajowych o 1,7%. Najwyższe plony osiągnięto w województwie opolskim (55,6 dt z ha), a najniższe w podlaskim (29,9 dt z ha). Zbiory wyniosły 1 391,8 tys. ton i stanowiły 5,0% produkcji ogólnokrajowej. Były one niższe od ubiegłorocznych o 3,5%. Wśród zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi dominowały uprawy pszenicy (40,4% powierzchni i 47,9% zbiorów) oraz pszenżyta (20,1% powierzchni i 20,4% zbiorów).

Mapa 3. Plony zbóż podstawowych z mieszankami w 2017 r.

Map 3. Yields of basic cereals with cereal mixed in 2017

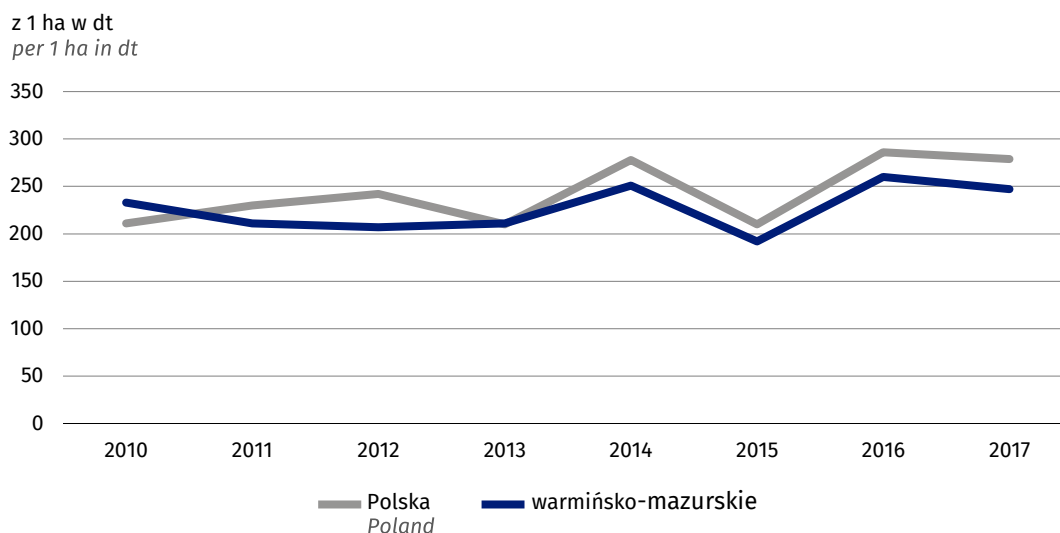

Ziemniaki zasadzono na powierzchni 7,5 tys. ha łącznie z ogrodami przydomowymi. Powierzchnia ta zmniejszyła się w stosunku do 2016 r. o 12,2%. Gospodarstwa indywidualne uprawiały 92,5% powierzchni ziemniaków. Plony osiągnęły poziom 247 dt z ha i były niższe o 5,0% niż w 2016 r. oraz o 11,5% niż średnio w kraju. Pod względem poziomu plonów warmińsko-mazurskie zajęło 13 lokatę w kraju. Najwięcej ziemniaków z hektara zebrano

w województwie opolskim (358 dt), a najmniej w małopolskim (220 dt). Zbiory ziemniaków wyniosły 186,6 tys. ton, co stanowiło 2,0% produkcji ogólnokrajowej.

Wykres 3. Plony ziemniaków^a w latach 2010–2017

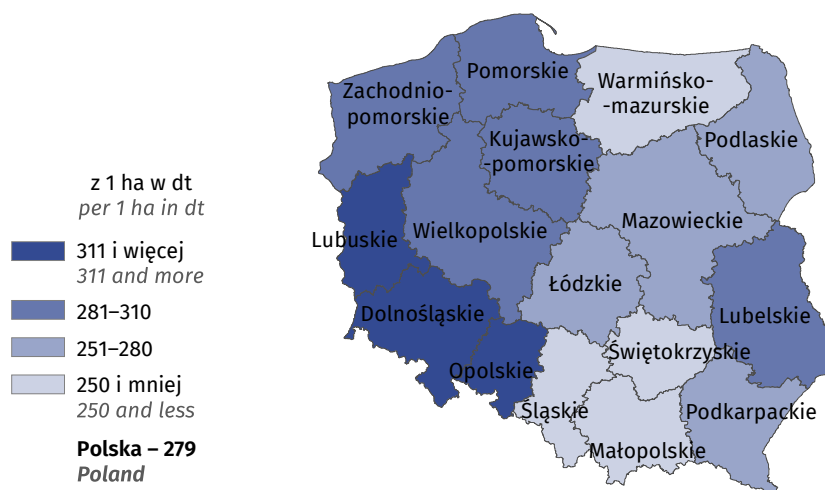
Chart 3. Yields of potatoes^a in 2010–2017

a łącznie z ogrodami przydomowymi.
a Including kitchen gardens.

Mapa 4. Plony ziemniaków^a w 2017 r.

Map 4. Yields of potatoes^a in 2017

a łącznie z ogrodami przydomowymi.
a Including kitchen gardens.

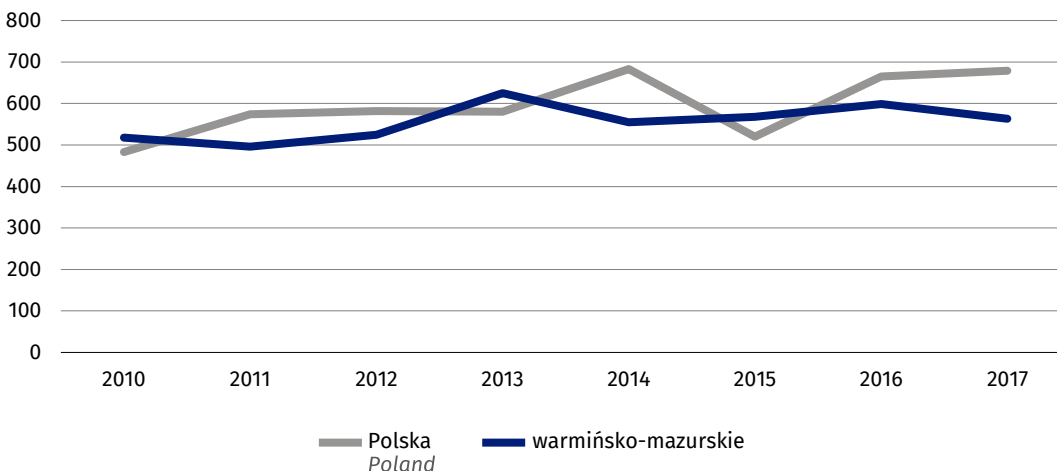
Area of sugar beet cultivation increased by 11,7% in a row and reached 3,1 thousand ha, which was 0,5% of the sown area. In individual farms, 97,0% of the area is cultivated. Yields per 1 ha were 563 dt and were 6,0% lower than in 2016 and 17,1% lower than in the country. The average yield of the voivodeship was 15th in the country before Podlaskie (393 dt/ha). The highest yield was obtained in Lubuskie (750 dt/ha). Harvested

174,7 tys. ton buraków cukrowych, co stanowiło 1,1% zbiorów krajowych. Zbiory były wyższe niż w roku poprzednim o 5,2%.

Wykres 4. Plony buraków cukrowych w latach 2010–2017

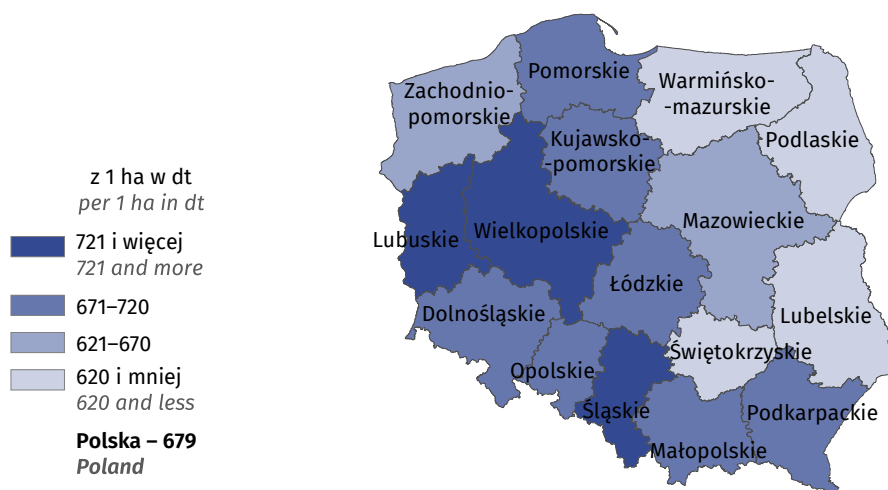
Chart 4. Yields of sugar beets in 2010–2017

z 1 ha w dt
per 1 ha in dt

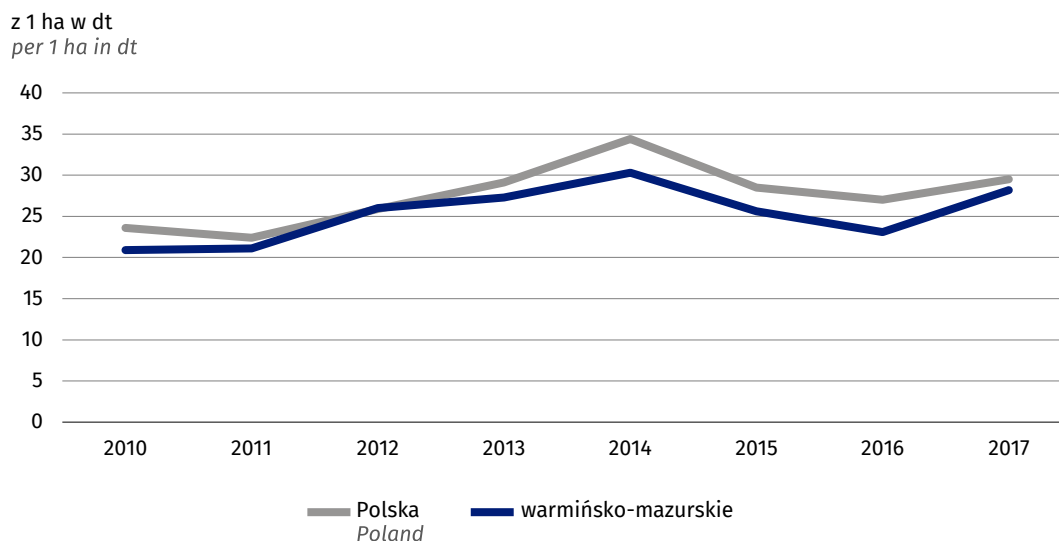
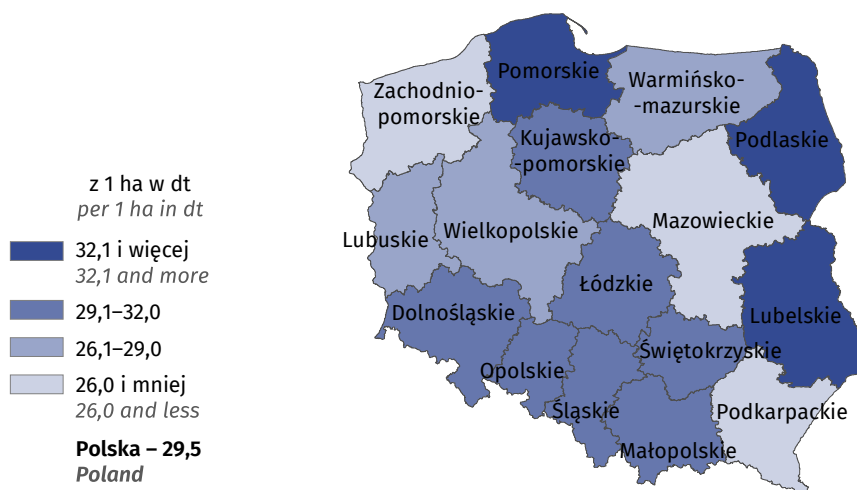

Mapa 5. Plony buraków cukrowych w 2017 r.

Map 5. Yields of sugar beets in 2017

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku wzrosła w ciągu roku (o 21,3%) i wyniosła 67,8 tys. ha. Stanowiło to 11,6% powierzchni zasiewów. Gospodarstwa indywidualne uprawiały 76,2% powierzchni rzepaku i rzepiku. Poziom plonowania był wyższy o 22,1% niż w 2016 r. i wyniósł 28,2 dt z ha. Uplasaował on województwo na 12 miejscu w kraju. Najwyższe plony uzyskano w województwie podlaskim (32,9 dt z ha), a najniższe w podkarpackim (24,2 dt z ha). Średnio w kraju z 1 ha uzyskano 29,5 dt. Rzepaku i rzepiku zebrano 191,0 tys. ton, tj. o 48,1% więcej niż rok wcześniej. Udział województwa w zbiorach krajowych wyniósł 7,1%.

Wykres 5. Plony rzepaku i rzepiku w latach 2010–2017Chart 5. *Yields of rape and turnip rape in 2010–2017***Mapa 6. Plony rzepaku i rzepiku w 2017 r.**Map 6. *Yields of rape and turnip rape in 2017***Produkcja ogrodnicza**

Powierzchnia warzyw gruntowych w 2017 r. wyniosła 2,7 tys. ha (o 16,8% mniej niż rok wcześniej). Stanowiło to 1,5% powierzchni warzyw w kraju. Prawie cały areal (93,6%) uprawiały gospodarstwa indywidualne. Zebrano 58,7 tys. ton warzyw, co stanowiło 1,3% zbiorów ogólnokrajowych. Zbiory były mniejsze o 14,9% od ubiegłorocznych. Najbardziej rozpowszechniona była uprawa marchwi jadalnej (21,0% powierzchni i 35,8% zbiorów) oraz kapusty

(13,5% powierzchni i 33,5% zbiorów). Plony cebuli i ogórków były wyższe niż w 2016 r., natomiast kapusty, kalafiorów, marchwi i buraków ćwikowych niższe. Pomidory plonowały na tym samym poziomie, co w 2016 r.

Tablica 2. Powierzchnia i zbiory głównych ziemioplodów ogrodnich w 2017 r.

Table 2. Area and production of garden main crops in 2017

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	Powierzchnia <i>Area</i>		Zbiory <i>Production</i>	
	w ha <i>in ha</i>	Polska=100 <i>Poland=100</i>	w dt <i>in dt</i>	Polska=100 <i>Poland=100</i>
Warzywa gruntowe <i>Ground vegetables</i>	2 715	1,5	586 714	1,3
Owoce z drzew <i>Tree fruit</i>	3 096	1,3	119 624	0,5
Owoce z krzewów owocowych i plantacji jagodowych <i>Berry fruits</i>	4 013	2,7	113 164	2,3

Drzewa owocowe zajmowały powierzchnię 3,1 tys. ha, w tym zdecydowana większość (93,2%) znajdowała się w gospodarstwach indywidualnych. Udział województwa w kraju w zakresie powierzchni wyniósł 1,3%, a zbiorów 0,5%. Zebrano 12,0 tys. t owoców. Najbardziej popularna była uprawa jabłoni, która zajmowała 64,8% powierzchni, a zebrane jabłka stanowiły 81,0% zbiorów owoców z wszystkich drzew.

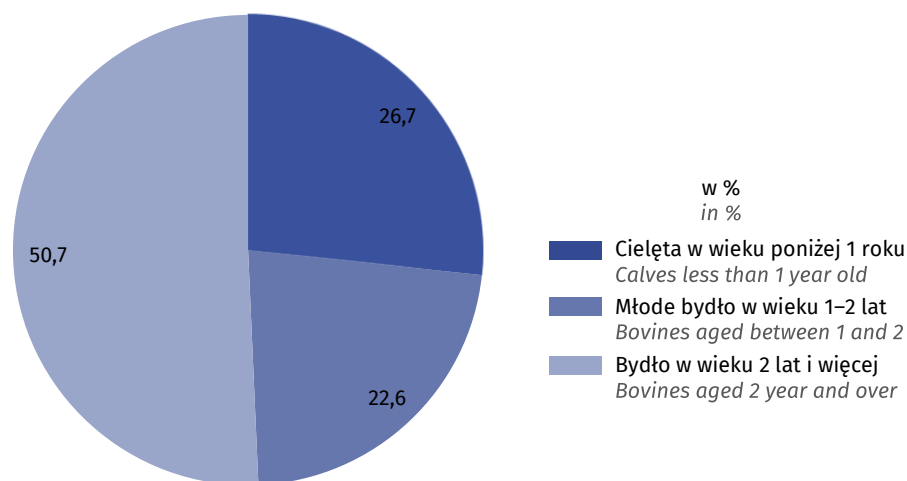
Powierzchnia zajęta pod uprawę krzewów owocowych i plantacji jagodowych wyniosła 4,0 tys. ha. Stanowiła ona 2,7% powierzchni krajowej. Prawie cała powierzchnia (99,1%) znajdowała się w gospodarstwach indywidualnych. Najbardziej popularną uprawą były truskawki wraz z poziomkami gruntowymi – stanowiły 52,3% powierzchni oraz 70,6% zbiorów z krzewów owocowych i plantacji jagodowych. Zebrano 11,3 tys. ton owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych, co stanowiło 2,3% produkcji krajowej.

Produkcja zwierzęca

Przeprowadzone w czerwcu 2017 r. badanie wykazało większą liczbę zwierząt gospodarskich w porównaniu z rokiem poprzednim. Pogłowie bydła wyniosło 464,7 tys. sztuk, w tym 204,4 tys. sztuk to krowy (44,0%). W stadzie krów przeważały krowy mleczne (83,7%). W porównaniu do stanu z czerwca 2016 r. odnotowano wzrost pogłowia bydła o 22,2 tys. sztuk (o 5,0%), który wynikał z powiększenia liczby bydła w wieku powyżej 1 roku. Bydło w wieku 2 lat i więcej stanowiło nieco ponad połowę stada. Cielęta w wieku poniżej 1 roku stanowiły 26,7% pogłowia bydła, a młode bydło w wieku 1–2 lat 22,6%. W gospodarstwach województwa warmińsko-mazurskiego utrzymywano 7,6% krajowego pogłowia bydła. Nieco wyższy był udział stada krów (8,6%). W gospodarstwach indywidualnych, skupiających 95,3% ogółu pogłowia bydła w województwie, znajdowało się 443,0 tys. sztuk (o 5,0% więcej niż w 2016 r.).

Wykres 6. Struktura pogłowia bydła w 2017 r.

Stan w czerwcu

Chart 6. Structure of cattle stocks in 2017
As of June**Tablica 3. Pogłowie zwierząt gospodarskich**

Stan w czerwcu

Table 3. Livestock stocks
As of June

Wyszczególnienie Specification	2016	2017	
		w sztukach in heads	Polska=100 Poland=100
Bydło Cattle	442 507	464 734	7,6
w tym krowy of which cows	193 076	204 429	8,6
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych Cattle per 100 ha of agricultural land	43,3	49,3	117,4
Trzoda chlewna Pigs	454 517	487 994	4,3
w tym lochy of which sows	40 289	44 173	5,0
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych Pigs per 100 ha of agricultural land	44,4	51,7	66,6
Owce Sheep	9 165	13 387	5,1
w tym maciorki of which ewes	4 988	8 903	5,3
Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych Sheep per 100 ha of agricultural land	0,9	1,4	77,8
Drób Poultry	8 167 096	8 593 222	4,4
w tym kurzy of which hens	4 317 327	4 385 239	2,5
Obsada drobiu kurzego na 100 ha użytków rolnych Hens per 100 ha of agricultural land	422,0	464,9	38,3

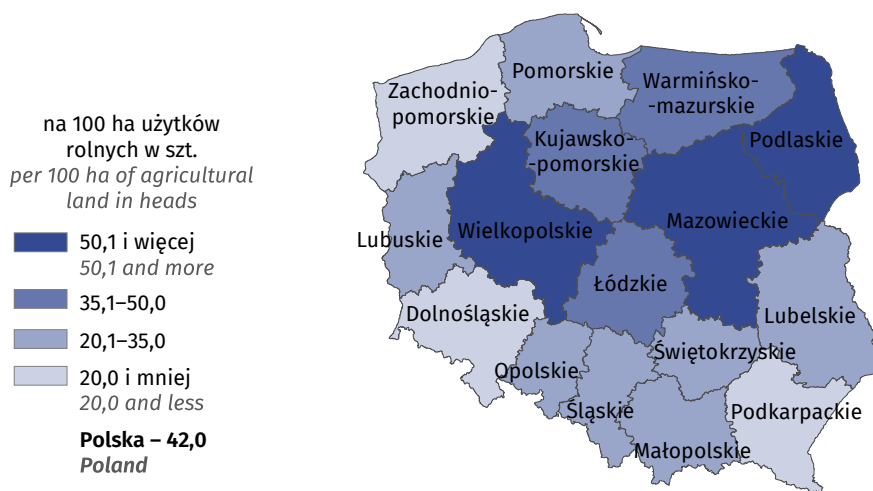
Obsada bydła w czerwcu 2017 r. w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych wyniosła 49,3 szt. (przy średniej krajowej 42,0 szt.), co uplasowało warmińsko-mazurskie na 4 miejscu wśród innych województw. Największą obsadę uzyskano w województwie podlaskim (95,7 szt.), a najmniejszą w dolnośląskim (11,8 szt.).

Mapa 7. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2017 r.

Stan w czerwcu

Map 7. Cattle per 100 ha of agricultural land in 2017

As of June

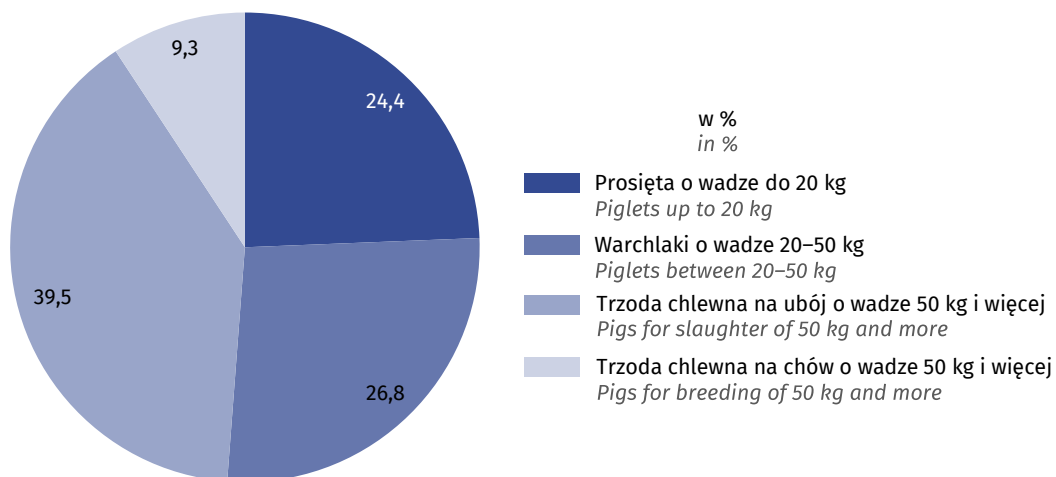

W czerwcu 2017 r. pogłowie trzody chlewnej wyniosło 488,0 tys. sztuk, w tym stado loch na chów 44,2 tys. sztuk (9,1%). W porównaniu do stanu z czerwca 2016 r. w większości grup odnotowano wzrost pogłowia (z wyjątkiem warchlaków o wadze 20–50 kg). Ogółem pogłowie trzody chlewnej wzrosło o 33,5 tys. sztuk (o 7,4%). W województwie warmińsko-mazurskim utrzymywano 4,3% krajowego pogłowia świń.

W strukturze pogłowia największą grupę stanowiła trzoda chlewna na ubój w wadze 50 kg i więcej (39,5%). Kolejną pod względem wielkości była grupa warchlaków o wadze 20–50 kg (26,8%) i prosiąt o wadze do 20 kg (24,4%). Najmniej liczną grupę stanowiły świny na chów o wadze 50 kg i więcej (9,3%).

Wykres 7. Struktura pogłowia trzody chlewnej w 2017 r.

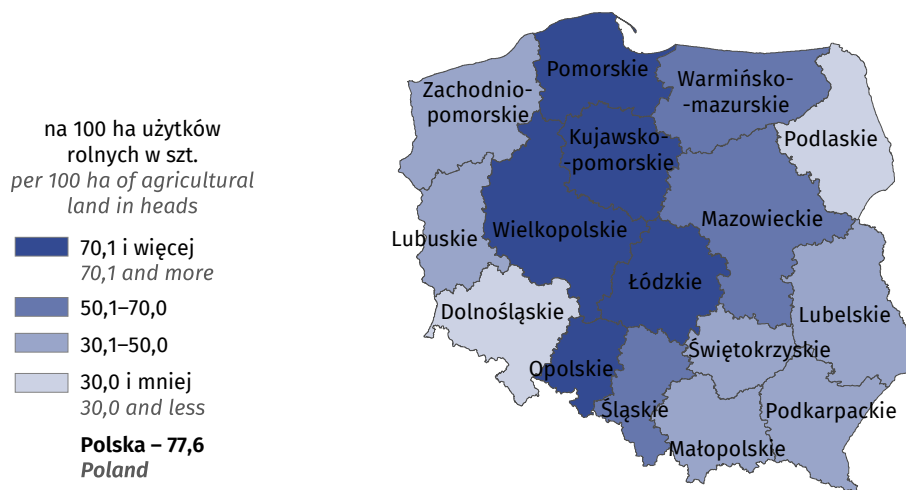
Stan w czerwcu

Chart 7. Structure of pig stocks in 2017
As of June

W gospodarstwach indywidualnych, które utrzymywały 85,7% stanu pogłowia trzody chlewnej w województwie, było 418,3 tys. sztuk. Oznacza to roczny wzrost o 26,1 tys. sztuk (o 6,7%).

Mapa 8. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w 2017 r.

Stan w czerwcu

Map 8. Pigs per 100 ha of agricultural land in 2017
As of June

Obsada trzody chlewnej w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych wyniosła 51,7 szt. (przy średniej krajowej 77,6 szt.). Wynik ten sprawił, że warmińsko-mazurskie uzyskało 7 lokatę w kraju. Najwyższą obsadą wykazało się województwo wielkopolskie, jako jedyne przekraczając poziom 200 sztuk (229,7 szt.). Z kolei najniższą obsadą charakteryzowało się dolnośląskie (20,3 szt.).

Pogłowie owiec zwiększyło się w ciągu roku o 46,1%, osiągając w czerwcu 2017 r. poziom 13,4 tys. sztuk, w tym 8,9 tys. sztuk stanowiły maciorki. Pogłowie maciorek wzrosło w porównaniu do poprzedniego roku o 78,5%. W gospodarstwach indywidualnych utrzymywano zdecydowaną większość owiec (96,2%). Stado owiec zwiększyło się tam o 47,7% w porównaniu z 2016 r., a maciorek o 81,6%. W gospodarstwach województwa warmińsko-mazurskiego utrzymywano 5,1% krajowego pogłowia owiec. Obsada owiec w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych wyniosła 1,4 szt. (przy średniej krajowej 1,8 szt.). Uplasowało to warmińsko-mazurskie na 7 miejscu razem ze świętokrzyskim. Najwyższą obsadą charakteryzowało się województwo małopolskie (13,3 szt.), a najniższą mazowieckie (0,3 szt.).

W czerwcu 2017 r. pogłowie drobiu wyniosło 8,6 mln sztuk (było wyższe o 5,2% niż w czerwcu 2016 r.), w tym 84,4% drobiu utrzymywano w gospodarstwach indywidualnych. Wzrost pogłowia drobiu w gospodarstwach indywidualnych wyniósł 2,2%.

Nieco ponad połowę pogłowia drobiu stanowił drób kurzy (51,0%). Utrzymywano 4,4 mln sztuk, w tym 85,8% w gospodarstwach indywidualnych. Stanowiło to 2,5% pogłowia kurzego w kraju. W stosunku do poprzedniego roku stado zwiększyło się o 1,6%. Obsada drobiu kurzego na 100 ha użytków rolnych wyniosła 464,9 szt. (wobec średniej krajowej 1215,0 szt.), lokując warmińsko-mazurskie na ostatnim miejscu. Najwyższą obsadą wykazało się województwo śląskie (2 205,2 szt.). Stado niosek liczyło 1,0 mln sztuk (w tym prawie wszystkie były utrzymywane w gospodarstwach indywidualnych) i wzrosło w skali roku o 11,2%. Obsada niosek na 100 ha użytków rolnych wyniosła 106,1 szt. (przy średniej krajowej 343,1 szt.).

W 2017 r. stado gęsi osiągnęło poziom 291,8 tys. szt., co stanowiło 7,0% pogłowia krajowego. W gospodarstwach indywidualnych utrzymywano 95,7% gęsi. Obsada gęsi na 100 ha użytków rolnych wyniosła 30,9 szt. plasując województwo warmińsko-mazurskie na 5 miejscu, przy czym najwyższą lokatę uzyskało wielkopolskie (64,0 szt.). Najniższą obsadę uzyskało dolnośląskie – 4,3 szt. Średnia krajowa wyniosła 28,5 szt.

Województwo charakteryzuje się największym pogłowiem indyków w kraju. Tak też było i w czerwcu 2017 r. Około 1/3 pogłowia utrzymywana była w województwie warmińsko-mazurskim. Stado indyków liczyło 3,9 mln szt., w tym 81,7% znajdowało się w gospodarstwach indywidualnych. Obsada indyków na 100 ha użytków rolnych wyniosła 408,9 szt. (wobec średniej krajowej 83,6 szt.), lokując warmińsko-mazurskie na 1 miejscu. Najniższą obsadę zanotowano w opolskim (9,7 szt.).

W 2017 r. w województwie utrzymywano 59,6 tys. kaczek i innego drobiu – prawie wszystkie w gospodarstwach indywidualnych. Obsada ich wyniosła 6,3 szt. na 100 ha użytków rolnych, co uplasowało warmińsko-mazurskie na przedostatnim miejscu przed województwem podlaskim (0,9 szt.), przy średniej krajowej 23,9 szt. Najwyższą obsadę zanotowano w województwie wielkopolskim (71,9 szt.).

Produkcja żywca rzeźnego (wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego i króliczego) w wadze żywej w 2016 r. wyniosła 416,7 tys. t. Była ona o 3,2% większa od uzyskanej przed rokiem. Gospodarstwa indywidualne wyprodukowały 85,7% żywca ogółem. W skali roku wzrosła produkcja ogółem żywca baraniego o 10,1%, drobiowego o 7,2% i wieprzowego o 0,8%. Spadek zanotowano natomiast w produkcji żywca cielęcego o 44,4%, koziego i króliczego o 26,3%, końskiego o 13,0% i wołowego o 9,8%.

Produkcja żywca rzeźnego (wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dzicyzny) w 2016 r. w przeliczeniu na mięso wyniosła 312,8 tys. t i wzrosła o 3,4% w stosunku do uzyskanej rok wcześniej. Wzrost ten był spowodowany większą produkcją żywca głównie drobiowego i wieprzowego. Najbardziej znaczący udział w produkcji mięsa i tłuszczów miał żywiec drobiowy (60,2%) oraz wieprzowy (31,5%). W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych województwo warmińsko-mazurskie wyprodukowało 305,7 kg żywca, uzyskując 8 lokatę. Było to poniżej średniej krajowej (339,6 kg). Najwyższą produkcję zanotowano w województwie wielkopolskim (611,5 kg), a najniższą w dolnośląskim (102,8 kg).

W 2016 r. wyprodukowano 1 016,5 mln l mleka krowiego, w tym 95,2% pochodziło z gospodarstw indywidualnych. Stanowiło to 7,9% produkcji krajowej. Poziom produkcji był wyższy (o 5,9%) niż w 2015 r. Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy wyniósł 5 444 l i uplasował warmińsko-mazurskie na 8 miejscu w kraju. Najwyższą wydajność (6 527 l) uzyskano w województwie opolskim, a najniższą (2 995 l) w lubuskim (średnio w Polsce 5 563 l).

Produkcja jaj kurzych konsumpcyjnych i wylęgowych w 2016 r. osiągnęła poziom 240,7 mln szt., tj. o 10,5% mniej niż w 2015 r. Udział województwa w produkcji krajowej wyniósł 2,3%. Z gospodarstw indywidualnych pochodziła prawie całość produkcji. Od 1 kury noski uzyskano w ciągu roku przeciętnie 232 jaja, co dało 4 lokatę w Polsce, przy średniej krajowej 219 jaj. Najwyższą wydajność od 1 noski uzyskano w województwie małopolskim (247 jaj), a najniższą w podkarpackim (174 jaja).

Produkcja wełny owczej niepranej w 2016 r. wyniosła 26,1 t, w tym prawie całość pochodziła z gospodarstw indywidualnych. Produkcja wełny zwiększyła się w ciągu roku o 8,4%. W warmińsko-mazurskim wytworzono 3,3% produkcji krajowej. Przeciętna roczna ilość wełny pozyskanej od 1 owcy wyniosła 2,8 kg (tyle samo co w zachodniopomorskim) i była jedną z najniższych wydajności w kraju (po województwie małopolskim 2,1 kg; przy średniej w kraju 3,3 kg). Najwyższą wydajność uzyskano w śląskim (5,7 kg).

Skup produktów rolnych

Od producentów z województwa warmińsko-mazurskiego skupiono w 2017 r. produkty rolne o łącznej wartości 4 298,9 mln zł (według cen bieżących, bez podatku VAT), w tym 85,9% od gospodarstw indywidualnych. Udział wartości skupu z województwa w skupie krajowym wyniósł 6,6%. Wartość skupu była większa o 17,9% niż w roku poprzednim. Wzrost skupu produktów roślinnych wyniósł 20,1% i produktów zwierzęcych 17,4%. Wartość skupionych produktów zwierzęcych stanowiła 82,1% ogólnej wartości skupu z województwa, a roślinnych 17,9%.

W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wartość skupu wyniosła 4 558 zł, w tym 3 743 zł to produkty zwierzęce. Średnio w kraju z 1 ha użytków rolnych skupiono produktów rolnych za 4 467 zł, w tym 70,1% stanowiły produkty zwierzęce. Największy skup z 1 ha użytków rolnych uzyskano w województwie wielkopolskim (6 751 zł), a najmniejszy w podkarpackim (1 752 zł). Warmińsko-mazurskie zajęło 6 lokatę wśród województw.

Tablica 4. Skup głównych produktów rolnych
Table 4. Procurement of major agricultural products

Wyszczególnienie Specification	2016	2017	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		Polska=100 Poland=100
Zboża ogółem w t Total cereals in t	693 825	707 003	5,5
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe of which consumer and for feeds cereals	688 718	699 864	5,5
Ziemniaki w t Potatoes in t	16 627	15 924	0,9
Żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) w t Cattle for slaughter (excluding calves) in t	34 800	27 130	2,9
Żywiec rzeźny wieprzowy w t Pigs for slaughter in t	118 099	131 540	5,8
Żywiec rzeźny drobiowy w t Poultry for slaughter in t	253 066	283 794	9,0
Mleko w tys. l Milk in thous. l	868 837	898 838	7,9

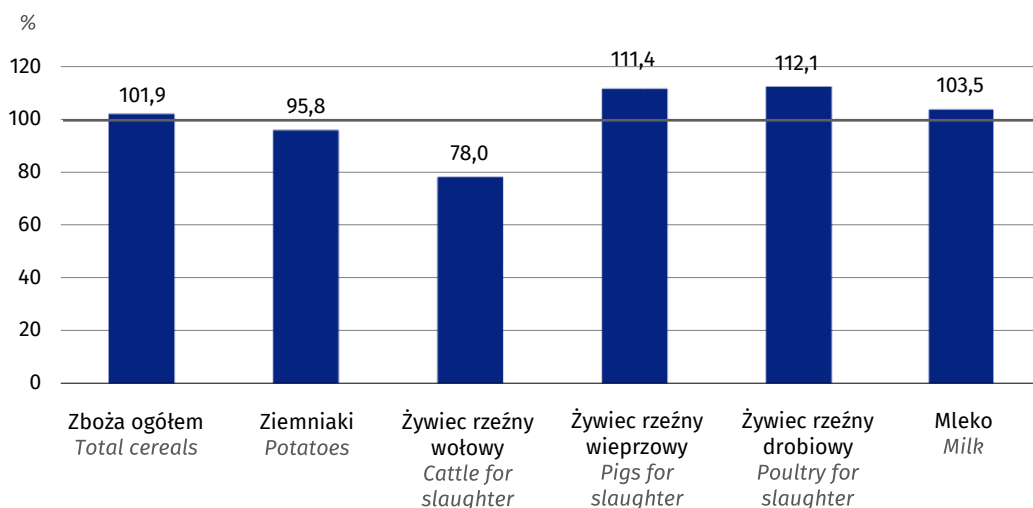
W 2017 r. skupiono 707,0 tys. ton ziarna zbóż ogółem, w tym 99,0% stanowiły zboża konsumpcyjne i paszowe (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego). Udział w skupie ogólnokrajowym wyniósł 5,5%. W odniesieniu do roku poprzedniego skup zbóż ogółem był większy o 1,9%. Z gospodarstw indywidualnych pochodziło 60,9% skupionych zbóż. Największy udział w strukturze skupionych zbóż ogółem miała pszenica (70,9%). W omawianym roku wielkość jej skupu wyniosła 500,9 tys. ton (o 6,8% więcej niż w poprzednim roku), w tym 496,9 tys. ton pszenicy konsumpcyjnej i paszowej. Skupiono 55,1 tys. ton żyta, tj. o 21,7% więcej niż w 2016 r.

Wykres 8. Zmiany wielkości skupu ważniejszych produktów rolnych w 2017 r.

2016 = 100

Chart 8. Changes of procurement value of major agricultural products in 2017

2016 = 100

Skup ziemniaków ogółem osiągnął poziom 15,9 tys. ton, co stanowiło 0,9% skupu w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił spadek ilości skupionych ziemniaków o 4,2%. Od gospodarstw indywidualnych pochodziło 34,1% skupionych ziemniaków.

W ciągu 2017 r. skupiono 442,9 tys. ton żywca rzeźnego w wadze żywej, tj. o 8,9% więcej niż w 2016 r. Skup żywca wołowego (bez cieląt) ukształtował się na poziomie 27,1 tys. ton (co stanowiło 2,9% ogółu żywca wołowego skupionego w kraju) i był o 22,0% mniejszy niż rok wcześniej. W 2017 r. skupiono 131,5 tys. ton żywca wieprzowego (co stanowiło 5,8% ogółu żywca wieprzowego skupionego w kraju), tj. o 11,4% więcej niż w 2016 r. Żywca drobiowego skupiono 283,8 tys. ton (co stanowiło 9,0% ogółu żywca drobiowego skupionego w kraju), czyli o 12,1% więcej niż rok wcześniej. Większość skupionego żywca drobiowego stanowiły indyki (73,4%).

Skup mleka krowiego w 2017 r. wyniósł 898,8 mln litrów (co stanowiło 7,9% ogółu mleka skupionego w kraju), tj. o 3,5% więcej niż rok wcześniej. Od gospodarstw indywidualnych skupiono 94,8% mleka.

Ceny produktów rolnych

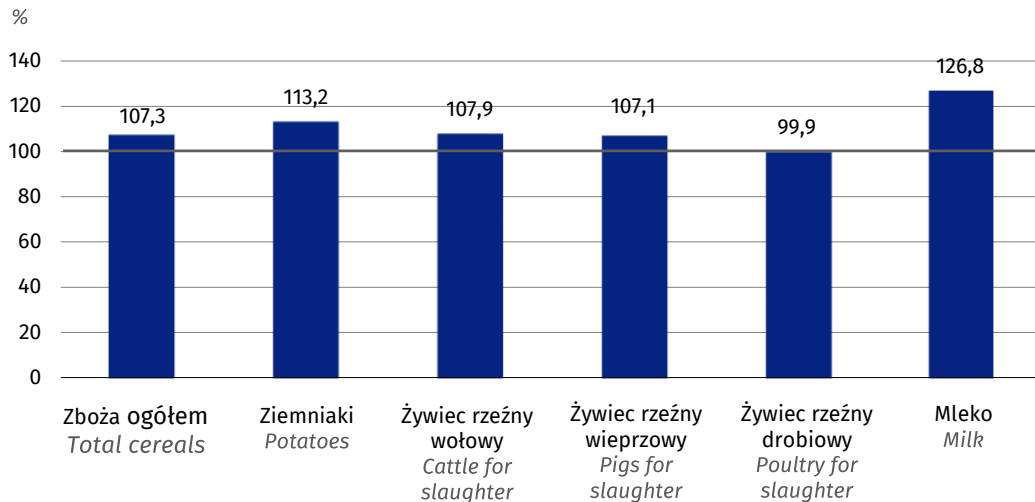
W skupie z województwa warmińsko-mazurskim w 2017 r. w odniesieniu do 2016 r. wzrosły ceny ziarna zbóż ogółem, ziemniaków, żywca rzeźnego wołowego (bez cieląt) i wieprzowego oraz mleka, natomiast spadły ceny żywca rzeźnego drobiowego. W porównaniu do średnich cen skupu uzyskiwanych w Polsce w 2017 r. producenci z województwa warmińsko-mazurskiego uzyskali wyższe ceny za zboża, ziemniaki, żywiec rzeźny wieprzowy i drobiowy oraz mleko, natomiast niższe za żywiec rzeźny wołowy.

Tablica 5. Ceny skupu głównych produktów rolnych
 Table 5. Indices procurement of major agricultural products

Wyszczególnienie Specification	2016	2017	
		w zł in zł	Polska=100 Poland=100
Zboża ogółem za 1 dt Total cereals per dt	60,70	65,13	104,1
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe of which consumer and for feeds cereals	60,61	65,02	104,1
Ziemniaki ogółem za 1 dt Total potatoes per dt	71,24	80,61	217,6
Żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg Cattle for slaughter (excluding calves) per kg	5,73	6,18	97,3
Żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg Pigs for slaughter per kg	4,79	5,13	101,7
Żywiec rzeźny drobiowy za 1 kg Poultry for slaughter per kg	4,74	4,73	128,1
Mleko za 1 hl Milk per hl	114,41	145,05	104,3

Wykres 9. Zmiany cen skupu ważniejszych produktów rolnych w 2017 r.
 2016 = 100

Chart 9. Changes of procurement prices of major agricultural products in 2017
 2016 = 100

Tablica 6. Ceny targowiskowe głównych produktów rolnych
Table 6. Indices marketplace of major agricultural products

Wyszczególnienie <i>Specification</i>	2016	2017	
		w zł <i>in zł</i>	Polska=100 <i>Poland=100</i>
Pszenica za 1 dt <i>Wheat per dt</i>	85,63	83,53	105,9
Jęczmień za 1 dt <i>Barley per dt</i>	77,98	77,55	106,6
Ziemniaki jadalne późne za 1 dt <i>Late edible potatoes per dt</i>	109,06	98,09	112,2
Prosię na chów za 1 szt. <i>Piglet for breeding per head</i>	158,54	163,33	88,8

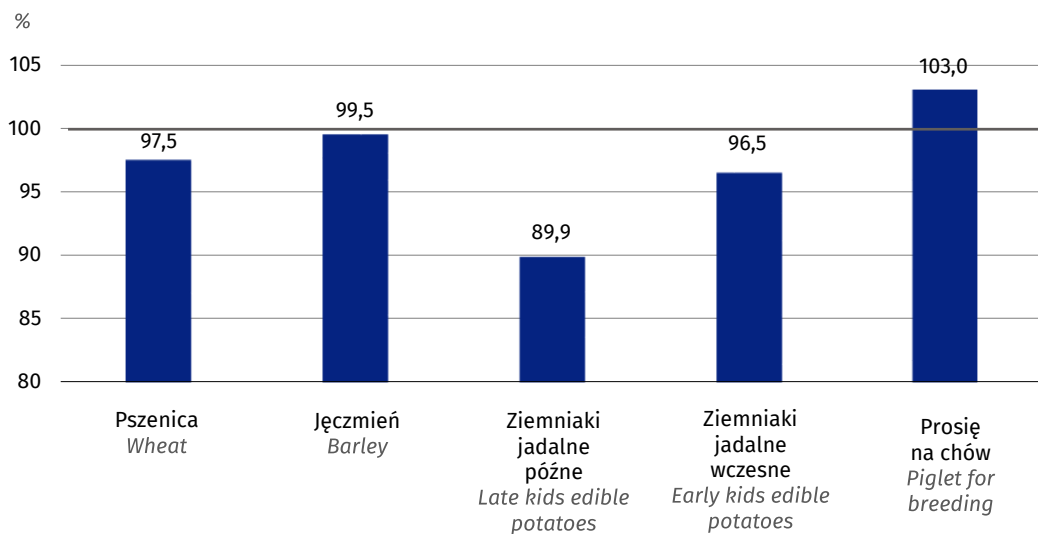
W 2017 r. w porównaniu do 2016 r. w województwie wzrosły ceny targowiskowe prosięcia na chów, natomiast spadły pszenicy, jęczmienia, owsa i ziemniaków jadalnych. W porównaniu do średnich cen targowiskowych uzyskiwanych w kraju w 2017 r. producenci z województwa warmińsko-mazurskiego uzyskali wyższe ceny za pszenicę, jęczmień i ziemniaki jadalne późne, a niższe za prosię na chów.

Wykres 10. Zmiany cen targowiskowych ważniejszych produktów rolnych w 2017 r.

2016 = 100

Chart 10. Changes of marketplace prices of major agricultural products in 2017

2016 = 100

Średnia cena skupu pszenicy konsumpcyjnej i paszowej w 2017 r. wyniosła 67,39 zł za dt i była o 6,6% wyższa niż rok wcześniej. Uzyskana cena była jedną z wyższych w Polsce i uplasowała warmińsko-mazurskie na 3 miejscu. Najwyższą cenę płacono w województwie kujawsko-pomorskim (70,09 zł), a najniższą w podkarpackim (62,89 zł), przy średniej w kraju – 66,44 zł. Na targowiskach za 1 dt pszenicy płacono 83,53 zł (w kraju – 78,86 zł), tj. o 2,5% mniej niż w roku poprzednim. Była to jedna z trzech najwyższych cen wśród województw (po zachodniopomorskim 94,05 zł i śląskim 83,62 zł).

Cena żyta w skupie ukształtowała się na poziomie 55,65 zł za dt, tj. o 10,1% wyższym w porównaniu z zanotowanym w 2016 r. i dała 4 lokatę w kraju. Najwyższą cenę uzyskano w województwie dolnośląskim (56,87 zł), a najniższą w małopolskim (49,47 zł). Średnio w Polsce za 1 dt płacono 54,67 zł. W obrocie targowiskowym w województwie w 2017 r. nie odnotowano ceny żyta, natomiast w 2016 r. wyniosła 64,44 zł za dt.

Za ziemniaki ogółem w skupie płacono 80,61 zł za dt (w kraju – 37,05 zł), tj. o 13,2% więcej niż przed rokiem. Tak wysoka cena ziemniaków uplasowała warmińsko-mazurskie na 1 miejscu wśród województw. Najmniej za ziemniaki płacono w podlaskim (24,53 zł). Cena ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) w skupie ukształtowała się na poziomie 62,37 zł za dt (w kraju – 52,46 zł), a w obrocie targowiskowym 98,09 zł za dt (w Polsce – 87,43 zł), tj. o 10,1% niższym w stosunku do zanotowanego w 2016 r.

W omawianym roku cena skupu żywca wołowego (bez cielęcego) wyniosła 6,18 zł za kg (w kraju – 6,35 zł) i zwiększyła się o 7,9% w stosunku do uzyskanej w poprzednim roku. Najwyższe ceny uzyskali producenci z województwa świętokrzyskiego (6,75 zł), a najniższe z śląskiego (6,01 zł). Warmińsko-mazurskie zajęło 13 lokatę w kraju.

Cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 5,13 zł za kg, tj. o 7,1% wyższą niż w 2016 r. Średnia cena w kraju wyniosła 5,05 zł. Najwyższą cenę uzyskano w województwie opolskim (5,36 zł), a najniższą w świętokrzyskim (4,86 zł). Warmińsko-mazurskie zajęło 4 lokatę w kraju. Na targowiskach w województwie w 2017 r. nie odnotowano ceny żywca wieprzowego, a w 2016 r. wyniosła 4,48 zł za kg.

W 2017 r. cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 4,73 zł za kg (w kraju – 3,69 zł) i była zaledwie o 0,1% niższa w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku. Była to najwyższa cena w kraju, co wynikało z dużego udziału żywca indyczego w skupie drobiu ogółem. Najniższą cenę płacono w województwie pomorskim (3,39 zł).

Za hektolitr mleka w 2017 r. płacono 145,05 zł, tj. więcej o 26,8% niż w 2016 r., uzyskując 2 miejsce w kraju. Najwyższą cenę płacono w województwie podlaskim (146,57 zł), a najniższą w małopolskim (123,59 zł). W Polsce za hektolitr mleka płacono średnio 139,05 zł.

Opłacalność tuczu trzody chlewnej wyrażona relacją cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowej ceny jęczmienia była w województwie niższa niż średnia w kraju. W 2017 r. cena 1 kg żywca wieprzowego w skupie równoważyła wartość 6,6 kg jęczmienia na targowiskach. Była ona wyższa od relacji z poprzedniego roku (6,1 kg).

Produkcja rolnicza

W 2016 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost globalnej produkcji rolniczej o 5,0% w cenach stałych 2015 r., o czym zdecydowała wyższa niż rok wcześniej produkcja zwierzęca (o 6,5%), jak również roślinna (o 2,8%). W analizowanym roku udział województwa w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 5,1%.

W gospodarstwach indywidualnych odnotowano wzrost produkcji globalnej w porównaniu do 2015 r. o 6,0%. Wyższa była produkcja roślinna (o 9,2%), jak i zwierzęca (o 4,2%).

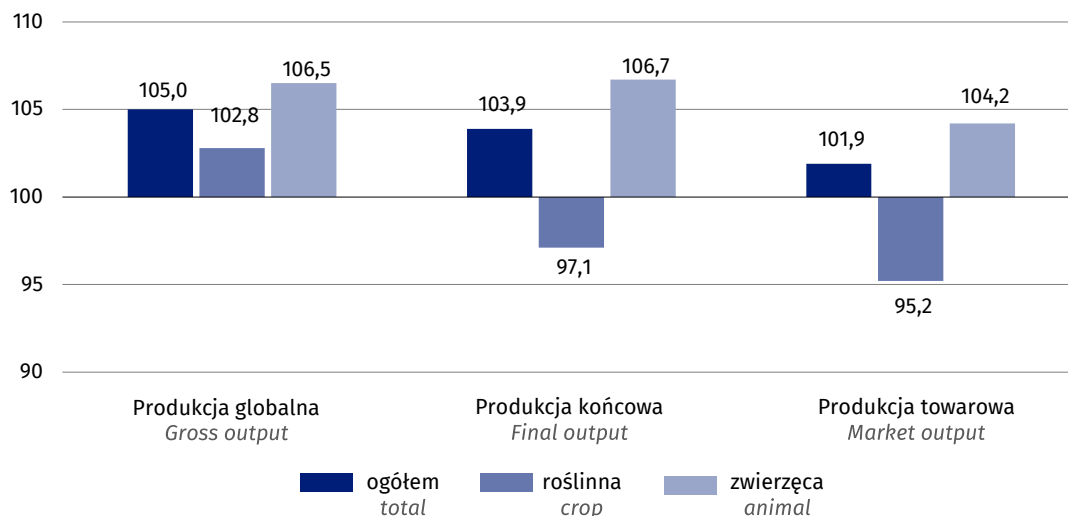
Globalna produkcja rolnicza w 2016 r. w cenach stałych 2015 r. wyniosła 5 216 zł w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych, przy średniej w kraju 7 235 zł. Uplasowało to województwo warmińsko-mazurskie na 14 miejscu. Najwyższą wartość osiągnięto w województwie wielkopolskim (10 356 zł), a najniższą w podkarpackim (4 235 zł).

Wykres 11. Dynamika produkcji rolniczej w 2016 r.

Rok poprzedni = 100

Chart 11. Indices of agricultural output in 2016

Previous year = 100

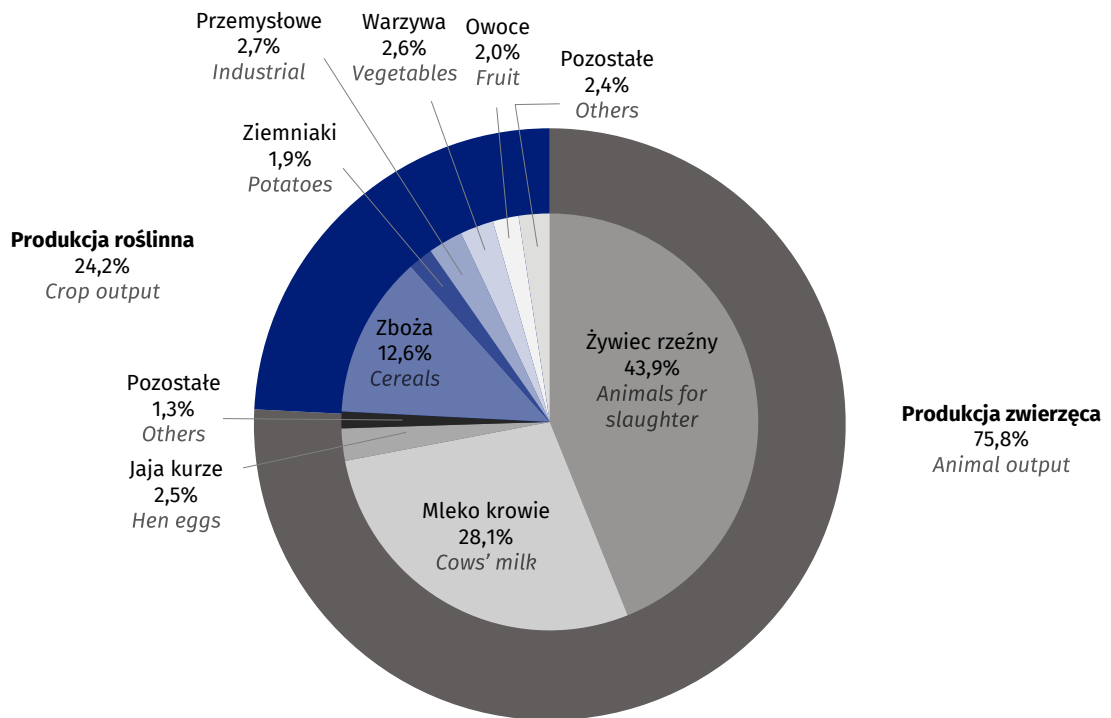
W 2016 r. w strukturze produkcji globalnej przeważała produkcja zwierzęca. Jej udział w produkcji globalnej województwa wyniósł 61,4% (w cenach stałych).

Produkcja roślinna w 2016 r. stanowiła 26,5% końcowej produkcji rolniczej w województwie warmińsko-mazurskim, natomiast na dominującą produkcję zwierzęcą przypadało 73,5%. Wartość produkcji końcowej w 2016 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, była o 3,9% wyższa, wskutek wzrostu o 6,7% produkcji zwierzęcej, pomimo spadku produkcji roślinnej o 2,9%.

W analizowanym roku nastąpił wzrost towarowej produkcji rolniczej (o 1,9%), przy wzroście wartości produkcji zwierzęcej (o 4,2%) i przy spadku produkcji roślinnej (o 4,8%). W strukturze towarowej produkcji rolniczej przeważała produkcja zwierzęca (75,8%), a w niej żywiec rzeźny (43,9% produkcji towarowej ogółem) i mleko (28,1%). Produkcja roślinna stanowiła 24,2%, a w niej przeważały zboża (12,6% produkcji towarowej ogółem) i rośliny przemysłowe (2,7%). Udział towarowej produkcji rolniczej w końcowej produkcji rolniczej wyniósł 92,9%.

Wykres 12. Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2016 r.

Chart 12. Structure of agricultural market output in 2016

W 2016 r. udział województwa warmińsko-mazurskiego w ogólnokrajowej produkcji końcowej wyniósł 4,9%. Nieznacznie wyższy był natomiast udział województwa w towarowej produkcji rolniczej (5,0%).

Uwagi metodologiczne

I. Źródła i zakres danych

Dane zawarte w niniejszej publikacji opracowano na podstawie:

- a) uogólnionych wyników czerwcowego reprezentacyjnego badania gospodarstw rolnych osób fizycznych oraz na podstawie pełnego badania struktury gospodarstw rolnych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej,
- b) uogólnionych wyników reprezentacyjnych badań pogłównia zwierząt gospodarskich w gospodarstwach indywidualnych,
- c) wyników badania z zakresu użytkowania gruntów i powierzchni zasiewów oraz pogłównia zwierząt gospodarskich w gospodarstwach państwowych, spółdzielczych i spółkach z udziałem mienia sektora publicznego i prywatnego,
- d) szacunków i ocen prowadzonych przez rzeczoznawców szczebla terenowego dla danych nieobjętych sprawozdawczością,
- e) wyników badania o skupie produktów rolnych,
- f) wyników miesięcznych notowań cen uzyskiwanych przez rolników na targowiskach wybranych produktów rolnych prowadzonych przez sieć stałych ankieterów GUS,
- g) źródeł pozastatystycznych.

II. Objasnienia podstawowych pojęć

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007, do której są zaliczane.

2. **Gospodarstwo rolne** to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- a) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- b) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, danielę) i pszczół, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

4. **Powierzchnia użytków rolnych** obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej to utrzymywane zgodnie z normami spełniającymi wymogi Ustawy z dnia 5 II 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1551) – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw zaliczonych od 2010 r. do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Dane o powierzchni i produkcji warzyw oraz truskawek uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych. Od 2013 r. dane dotyczące truskawek obejmują także uprawy ekologiczne.

Dane dotyczące drzew i krzewów owocowych do 2014 r. uwzględniały ich uprawę poza sadami. W 2015 r. dane o powierzchni uprawy drzew i krzewów owocowych dotyczyły wyłącznie sadów, ale dane o zbiorach z tego okresu obejmowały produkcję owoców zarówno w sadach, jak i poza sadami. Od 2016 r. dane dotyczące powierzchni i zbiorów owoców z drzew i krzewów odnoszą się jedynie do ich upraw w sadach.

Od 2014 r. powierzchnie upraw warzywniczych, sadowniczych oraz truskawek dla poziomu województwa są szacowane wyłącznie według położenia gruntów.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkótek (**sady**), szkótek drzew i krzewów ozdobnych, szkótek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

a) produkcję roślinną, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);

b) produkcję zwierzęcą, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

6. Dane o produkcji, plonach i skupie zbóż, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe na ziarno, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują mieszanek zbożowych.

7. Dane o pogłowie zwierząt gospodarskich i produkcji zwierzęcej opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych (w 2010 r. wyników Powszechnego Spisu Rolnego) oraz szacunków. Badania pogłowa trzody chlewnej i produkcji żywca wieprzowego prowadzone są 3-krotnie w roku – w marcu według stanu na 1 marca, w czerwcu według stanu na 1 czerwca i w grudniu według stanu na 1 grudnia, badania pogłowa bydła i pozostałych gatunków zwierząt gospodarskich – 2-krotnie w roku – według stanu w czerwcu i grudniu.

Od 2016 r. w pogłowie drobiu uwzględnia się pisklęta do 2 tygodnia życia.

8. Dane o produkcji żywca rzeźnego obejmują: skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

9. Skup produktów rolnych dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

10. Lata gospodarcze obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2016/17 oznacza okres od 1 VII 2016 r. do 30 VI 2017 r.).

11. Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu.

12. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – **prezentuje się według siedziby użytkownika.**

13. Dane za 2010 r. w zakresie użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowa zwierząt gospodarskich, ciągników, zużycia nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych opracowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego. Powszechny Spis Rolny przeprowadzony został we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 VI.

Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie.

Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.

Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Wyjaśnienia metodologiczne dotyczące podstawowych pojęć Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje”.

Methodological notes

I. Sources and scope of data

The data included in this publication were compiled on the basis of:

- a) the generalized results of the June sample survey in natural person's agricultural holdings (private farms) and the results of the full scope survey in holdings of legal persons and organizational units without legal personality,
- b) generalized results of panel sample surveys on livestock in individual farms,
- c) statistical reports in the scope of land use, sown area and livestock in agricultural farms belonging to organisation units with a legal status (state-owned, cooperative farms, and in companies with public and private property share),
- d) estimates and evaluations made by local-level experts for data not included in statistical reports,
- e) statistical reports on the procurement of agricultural products,
- f) monthly quotations of marketplace prices of selected agricultural products received by farmers, carried out by a network of regular CSO interviewers,
- g) non statistical sources.

II. Explanatory notes of basic terms

1. The presented information was compiled using the **kind-of-activity method** and concerns agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the section of the NACE Rev. 2 in which they are included.

2. An agricultural holding is understood as a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which **conducts agricultural activity**.

Private farm is understood as an agricultural holding used by a natural person.

Private farms include:

- a) holdings with an area of 1 ha or more of agricultural land;
- b) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) of significant (determined by the appropriate thresholds) scale, of which special branches of agricultural activities.

An agricultural activity includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environment protection requirements (according to the norms).

3. According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).

4. The agricultural land area including area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Agricultural land in a good agricultural condition is maintained in accordance with norms meeting requirements of the Law of 5 II 2015 on payments under direct support schemes (uniform text Journal of Laws 2015 item 1551) – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except for the area of crops which since 2010 were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Data on the area and production of vegetables and strawberries include their cultivation in the kitchen gardens. Since 2013 data on strawberries have included also organic plantations.

Data on fruit trees and bushes up to 2014 included their cultivation out of plantations. In 2015 area of fruit trees and bushes concerned only orchards, but data on fruit production concerned the production from orchards, as well as outside plantations. Since 2016 data on area and fruit production from fruit trees and bushes have related to orchards only.

Since 2014 data on area of vegetables, fruit from fruit trees and bushes and strawberries for the voivodship level, have been estimated according to field location only.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (**orchards**), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

5. Gross agricultural output includes:

a) **crop output**, i.e. raw (not processed) products of plant origin (production for a given year);

b) **animal output**, i.e. production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centers and on marketplaces.

Agricultural output (gross, final and market) the presented data are not include supplementary area payments calculated for particular year (among others: hop, tobacco, cereals, oilseeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

The average national current prices for the year preceding surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruits, for which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

6. Data regarding the **production, yields and procurement** of cereals, pulses and oilseeds plants as well as concern cereals grain. Data concerning **cereals** include: basic cereals, cereal mixed for grain, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding **basic cereals**, i.e. wheat, rye, barley, oats and triticale, unless otherwise stated, do not include cereal mixed.

7. Data regarding **livestock and animal production** have been elaborated on the basis of reports, sample survey results (in 2010 – the Agricultural Censuses) and estimates. Surveys of pig stocks and production of pigs for slaughter are conducted three times a year – in March as of 1st March, in June as of 1st June and in December as of 1st December, while surveys of cattle and other farm animal species – twice a year – state as at June and December. Indices are compiled in comparable conditions on the basis of reporting.

Since 2016, in poultry stocks chicks up to 2 weeks old are included.

8. Data regarding the production of **animals for slaughter** concern the purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

9. Procurement of agricultural products includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.

10. Farming years cover to the period from 1 VII to 30 VI (e.g. the 2016/17 farming year covers the period from 1 VII 2016 to 30 VI 2017).

11. Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown area and livestock as of June, unless otherwise indicated.

12. Data – unless otherwise stated – **are presented by the official residence of the user.**

13. Data for 2010 in terms of land use, sown area, livestock, tractors, consumption of mineral or chemical and lime fertilizers were compiled on the basis of the results of the Agricultural Census. The Agricultural Census was conducted in September 2010 – as of 30 VI.

Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Selected information presented on the basis of preliminary data may change.

Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note.

Due to the electronic method of data processing, in some cases component totals can differ from the amount given in the item „total”.

Methodological explanations concerning basic definitions can be found in subject matter publications as well as in the series „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” (Methodological Papers and Classifications).